

[Indenrigsministeren.]

telse. Det må imidlertid tages i betragtning, at der ved arbejdsløsheds indtræden sker en ændring af skatteyderens økonomi i forhold til det grundlag, på hvilket skatten er lignet. Hvis en skatteyder hovedsageligt er beskattet af en arbejdsindtægt, men på det tidspunkt, skatten skal betales, er arbejdsløs, ville det være ganske urimeligt at tilbageholde denne skat af arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Dette har heller aldrig været folketingets eller indenrigsministeriets mening. Maksimalgrænserne på 25 pct. for forsørgere og 40 pct. for andre skatteydere tager sigte på normale forhold, men netop når det drejer sig om arbejdsløshedsunderstøttelse og lignende ydelser, gælder som nævnt tillige den specielle begrænsning, at særlige omstændigheder ikke efter kommunalbestyrelsens skøn skal tale imod tilbageholdelse. Når denne begrænsning i adgangen til tilbageholdelse bl. a. i arbejdsløshedsunderstøttelsen er indsat i loven, må det forstås på den måde, at da arbejdsløshedsunderstøttelsen kun er tilstrækkelig til et beskedent underhold, er der ikke ved loven givet en almindelig adgang til tilbageholdelse i arbejdsløshedsunderstøttelse. Kommunalbestyrelsen må i det enkelte tilfælde — f. eks. ved ansøgninger om henstand — konkret afgøre, om det vil være rigtigt at foretage tilbageholdelse, hvilket det vil kunne være, hvis skatteyderen har formue eller hans hustru har gode indtægter. Drejer det sig derimod om en familie med børn, der kun har understøttelsen af leve af, bør der naturligvis ikke ske tilbageholdelse. I øvrigt skal skatte-restancer naturligvis først og fremmest søges inddrevet, medens skatteyderen er i arbejde.

Der foreligger ikke hidtil for indenrigsministeriet — hverken i konkrete sager eller på anden måde — oplysninger om, at kommunerne i noget tilfælde er faret hårdt frem. Der henvises i de henvendelser, vi har haft i indenrigsministeriet om spørgsmålet, alene til den principielle side af sagen, hvilket også tyder på, at kommunerne har taget de nødvendige hensyn i de konkrete sager.

Efter min opfattelse er der ikke ved loven givet nogen generel adgang for kommunalbestyrelserne til tilbageholdelse i arbejdsløshedsunderstøttelsen til dækning af skatte-restancer, og jeg har kun grund til at antage,

at kommunerne også vil administrere loven i overensstemmelse med, hvad der har været hensigten, således at tilbageholdelse i arbejdsløshedsunderstøttelse bliver undtagelsen og ikke reglen.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingsårets åbning.

(Redegørelsen findes i tidenden sp. 5, foregående forhandling i tidenden sp. 133).

Forhandlingen genoptoges.

A. C. Normann: I overensstemmelse med den tradition, der har dannet sig her i tinget, indledtes åbningstalen med en omtale af Danmarks udenrigspolitiske stilling, og jeg forstår, at dens afsnit herom, hvad der også var at vente, er blevet modtaget med overvejende tilslutning i tinget.

Talen åbner desværre ikke for lysere horisonter end dem, vi skuede imod for et år siden, men nøjes nærmest med at fastslå, at summen af håb og skuffelser i hele verdensbilledet i denne periode har været en uforandret størrelse. Men i udviklingens hastige skiften fra dag til dag mellem lyst og mørkt ligger jo årsagen til, at der ingen tryghedsfølelse eksisterer i vor tid, uanset at vi har levet i en tilstand af spænding så længe, at man skulle tro, den måtte have medført tilvænnning. For en måned siden fik krigen ved Formosastrædet og parternes hastige opløb med stadig stærkere våben på begge sider menneskene til at holde vejret i spænding, og senere fik et nyt håb os til at ånde friere igen. For få måneder siden kom spændingen fra Iraq og Libanon, og atter få måneder længere tilbage var det fra Suez.

En af de ting, vi bør og kan gøre, er at modvirke tilvænningsprocessen, den sløvende følelse af, at der intet er at gøre, og af, at det afhænger af stærkere kræfter end dem, de små lande råder over, om vi en dag skal opleve en fremtid med rolige og afspændte sind, eller om det skal gå sådan, at der ingen fremtid bliver. Jo oftere vi solidariserer os med andre lande i en aktiv

[A. C. Normann.]

indsats for mægling og forsoning i spørgsmål, hvor en sådan er naturlig for små lande, des bedre. Jeg udtrykker derfor også det radikale venstres tilfredshed med, at de skandinaviske regeringer gentagne gange har givet udtryk for et fælles syn på nedrustningsbestræbelserne, og vi håber, at denne enighed kan opretholdes på så mange områder som muligt.

Jeg ser det som et lykkeligt tegn, at eksperterne nu er blevet enige om de tekniske forudsætninger for kontrol med et forbud mod forsøg med kernevåben, og at man nu er enig om at gå ind i drøftelser af kontrolforanstaltninger imod overraskelsesangreb. Den henvendelse, nobelpristageren professor Pauling med støtte af ikke mindre end henimod 11 000 videnskabsmænd rettede til verdensopinionen om en standsning af forsøgssprængningerne, var en skæbnsvanger advarsel, og det skulle synes en naturlig opgave for FN at bringe atomforsøgenes frygtelige trussel til ophør. Det burde vel være muligt på den baggrund, at hver af de to magtblokke allerede i dag har et lager af kernevåben stort nok til at ødelægge den anden part, hvorfor det måske heller ikke længere er så afgørende som tidligere, hvilken part der er lidt stærkere end den anden. De er hver for sig stærke nok til at ødelægge hinanden.

Det er naturligvis helt i overensstemmelse med det radikale venstres indstilling, at åbningstalen lægger hovedvægten på FN og på dennes mission i det internationale samarbejdes tjeneste, og at viljen til at styrke FN understreges i regeringserklæringen, og jeg benytter lejligheden til at udtrykke vor gruppes tilfredshed med den danske FN-repræsentations stilling i debatterne og afstemningerne om Fastlandskinas forhold til FN. Det synes jo mere og mere åbenbart, at jo før døren til FN åbnes for det egentlige Kina, jo før vil nogle af de farligste faremomenter for os alle være afskaffet.

Jeg vil gerne gøre en enkelt bemærkning med et lidt fjernere sigte end det, vi normalt plejer at anlægge i vore udenrigsdebatter, fordi jeg som medlem af Een Verden bevægelsens talstærke og alle demokratiske partier omfattende gruppe føler trang til at henlede den høje regerings opmærksomhed

på, at tiden måske snart er inde til en officiel dansk honnør til kravet om en ændring af FN's vedtægter i retning af at gøre De Forenede Nationer til en virkelig overstatlig myndighed. Jeg ved, at den engelske udenrigsminister i så henseende har afgivet en yderst positiv regeringsudtalelse, og det skulle vel synes en naturlig opgave for de nordiske lande at bidrage til denne tanks vækst. Jeg ved vel, at det som sagt er et fjernt mål, og at visse magters interesser hindrer kravet om en virkelig international retsorden i at opfyldes i en nærmere fremtid, men forudsætningen for, at kravet en dag kan opfyldes, er jo, at landene rejser deres røster derfor.

Jeg benytter i øvrigt lejligheden til på den radikale gruppes vegne at byde den nye, omend i dag fraværende, udenrigsminister velkommen i hans høje embede i tillid til, at den gode forståelse, der, siden regeringen dannedes, har været mellem den højtærede udenrigsministers forgænger og vort parti i udenrigspolitikken, vil kunne bevares. Der stilles fra mange sider i befolkningen og erhvervslivet forhåbninger til den højtærede minister og ikke mindst til hans evne til at føre de markedsforhandlinger, han allerede længe har ført på landets vegne, frem til den for Danmark lykkeligste afslutning.

Jeg vil også fremhæve et ønske, som det radikale venstre tidligere har givet udtryk for, nemlig dette, at regeringen positivt overvejer tanken om det snæveste mulige samarbejde mellem Europarådet og OEEC og eventuelt på længere sigt en hel eller delvis sammenslutning. Det er en forenkling, som jeg forstår at flere af de danske partiers repræsentanter i Europarådets forsamling er gået ind for.

Dernæst vil jeg gøre et par bemærkninger til den standende militærdebat. Med hensyn til vor nuværende militærordning er det vel snart erkendt af alle, at rammerne er blevet lagt i en tid, da problemerne var helt andre, end de er i dag, både strategisk og økonomisk. Nu bør det jo ikke skille os, at vi ikke er kommet til denne erkendelse samtidig, og at det faktisk har været noget af et hårdt job for det radikale venstre at få andre partier til overhovedet at drage konsekvenser af den tekniske og politiske udvikling uden for os. Ikke mindst håber

[A. C. Normann.]

jeg, at der nu må blive tilslutning også fra medlemmer uden for regeringspartierne til sådanne rammer for forsvaret, at der bag-efter er en mulighed for at udfylde dem. Jeg tror, at vi nu har nået det tidspunkt, hvor omtrent hele befolkningen venter, at vi sætter tjenestetiden ned ligesom en række andre vestlige lande, og finder det oprigtigt glædeligt, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen også nu i princippet slutter sig til tanken, selv om vi endnu har forskellig opfattelse af beredskabets nødvendige omfang.

Vi for vor del ser gerne frivillighedsprincippet gennemført så langt som muligt, men naturligvis ikke til forøgelse af styrken ud over, hvad vi anser for nødvendigt. Det er vort ønske, at der nu finder en begrænsning af styrken sted, også eventuelt i forbindelse med en udvidelse af den faste kerne. Hvor stor nedsættelsen skal være kan vi forhandle om, og det er dette spørgsmål, størrelsen af det såkaldte beredskab, der bliver afgørende for, hvor mange måneder tjenestetiden kan reduceres. Den stilling, vi sidste år i vort parti tog til disse spørgsmål og til, hvor stor en besparelse der bør gennemføres på militærbudgettet, synes jeg ikke at den tekniske og strategiske udvikling siden da har afsvækket. Nu ønsker vi gerne, at regeringen bidrager til, at den nye forsvarsordning kan blive gennemført snart og i alt fald, inden denne samling er forbi.

I øvrigt kan jeg ikke i denne forbindelse tilbageholde en beklagelse af, at vor hjemlige militærdebat tilsløres, for ikke at sige mørklægges, af for mange taktiske manøvrer og mistænkeliggørelse af andre partiers motiver. Som en sådan manøvre ser jeg også de to oppositionspartiets programerklæring her i dag om at gå ud af forsvarsudvalget. Jeg skal vende tilbage til det lidt senere, men siden vi sidst diskuterede forsvaret her i salen den 4. juni, da det ærede medlem hr. Poul Møller nedlod sig til at proklamere, at den højtærede statsminister ikke varetog hensynet til forsvaret, men hensynet til regeringen, har de to partier fortsat disse spilfægterier på en måde, som helt har sat spørgsmålets saglige sider i skygge.

En række venstreblade refererer en tale, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen for nylig har holdt ved Venstre Kvinders møde

på Hindsgavl bl. a. vedrørende det ærede medlems forslag om en frivillig lønnet eftertjeneste for værnepligtige. Den refereres således — hvis formanden vil give mig lov til et kort citat —:

„Jeg ved, at denne tanke har vakt interesse blandt de unge værnepligtige i langt højere grad, end det hidtil er kommet frem . . .“

Jeg afbryder citatet et øjeblik for at sige, at heri har det ærede medlem uomtvistelig ret. Når man foreholder de unge, at nu kan de, hvis de vil være frivillige, få en betaling svarende til ca. 12 000 kr. årlig for at blive i tjenesten et par måneder længere, en løn, der overlegent konkurrerer med lønnen for produktivt arbejde, men at de da for resten, hvis vi ikke indfører denne højt lønnede frivillighed, må blive i trøjen i 16 måneder ganske gratis, tror jeg faktisk også nok, at de vælger den første mulighed. At frudsætte noget andet ville jo være en beskyldning for underbegavelse. Referatet fortsætter:

„ . . . men jeg er på den anden side på det rene med, at de radikale ikke vil gå ind på mit forslag, fordi det vil kunne øge forsvarsviljen, og så er det ikke længere radikal politik. Derfor kan man nu komme ud for, at de radikale vil sætte tjenestetiden til 14 måneder, selv om de ved at gøre brug af mit forslag antagelig kunne være kommet noget længere ned.“

Må jeg ikke for det første have lov at spørge det ærede medlem: hvad skal det egentlig tjene til at fortælle landet, at vi ikke vil være med til nogen ordning, der øger forsvarsviljen, når vi aldrig selv har givet udtryk for en sådan mening, og er det muligt at få en renfærdig debat gennemført på sådanne vilkår? For det andet: mener det ærede medlem virkelig, at de unges forsvarsvilje bliver stærkere ved, at den betales med 1 000 kr. om måneden? For det tredje: har det ærede medlem grund til at tro, at det netop bliver de mest forsvarsvillige og de mest værdifulde, militæret beholder efter dette system? Endelig for det fjerde: hvorfor hæfter det ærede medlem sig udelukkende ved det radikale venstres betænkeligheder? Det ser ud som en ensidig mistænkeliggørelse af os, at vi alene nævnes som modstandere, eller tror det ærede medlem virkelig, at vi er de eneste,

[A. G. Normann.]

der har betænkeligheder? Hvad mener f. eks. de konservative? Vi har ikke fået noget klart udtryk derfor, heller ikke fra partiets ærede ordfører i dag. Og hvad angår de militære ledere, har de for længst vendt sig imod forslaget, medens vi dog kun har vendt os imod nogle enkeltheder. Princippet kan vi drøfte, navnlig nu, da en større nedsættelse af tjenestetiden end til 14 måneder kommer i en af det ærede medlems polemiske antydninger — ja, det er desværre kun en antydning. Det er i det hele taget en af mine lyseste forhåbninger, når jeg tænker på fremtidige debatter, at det ærede medlem nu og da måtte tage sig råd til andet end antydninger.

Men nu denne sidste antydning. Kan det nytte, at jeg spørger det ærede medlem, om vi ikke i fællesskab skal gå til de tre andre partier og spørge, om de vil være med til frivillighed oven på f. eks. en 10-12 måneders værnepligtstid og til en lidt rimeligere løn end den foreslåede? Så kunne vi da tale om det.

Da vi nu skal igennem nogle måneders afgørende forsvarsdebat, vil jeg gerne tilføje, at denne utvivlsomt kan ledes ind i et bedre spor end det hidtidige, især hvis vi også kunne nå frem til, at det ikke altid skal foregives, at det er ondskab mod forsvaret, demagogi eller spekulation, der bevæger det radikale venstre modsat de andre partiers rene saglighed; i så fald tror jeg, at debatten ville give et bedre udbytte. Det er jo sket lovlig tit siden 1949, at man har stemplet vore krav som demagogiske og utopiske for så siden at gå hen og gennemføre dem. Hver eneste besparelse, vi har fået gennemført — og de kan vel efterhånden summeres op til nogle hundrede millioner kroner foruden nogle indirekte besparelser — mødtes altid først med en barsk modstand og blev så efter nogen tids forløb gennemført, som regel med venstres stemmer, men imod de konservatives. Havde det radikale venstre ikke gjort denne indsats for en rimeligere dansk part i NATOs byrdefordeling, ville vi nu have haft en årlig udgift på omkring det beløb, man i sin tid opererede med inden for militæret, men som vel i så fald nu havde ligget tilsvarende højere. Men i alt fald, de krav, der først kaldtes usaglige, gennemførtes.

Husker man, hvordan ministeriet Erik Eriksen i 1952 lagde tingene til rette til en stationering af fremmede styrker her i landet, men at den bevægelse, vi rejste imod denne tanke, vandt et sådant gehør i befolkningen, at regeringen opgav sine planer?

Eller hvordan var det med tjenestetidsnedsættelsen fra 18 til 16 måneder? De 18 måneder, sagde man dengang, var absolut nødvendige, akkurat på samme måde som man i dag siger det om de 16 måneder, og vort krav var derfor uansvarligt. Nogle få måneder senere blev dette gennemført.

Men hvis oppositionens ordførere nu ikke vil benægte, at militærpolitikken i de sidste 5-6 år har bevæget sig mere i vor retning end i de to partiers retning, hvad om man da stoppede alt dette agitatoriske fægteri og lige så godt først som sidst gik ind i en åben og fornuftig forhandling om formerne for den rationalisering og de besparelser, der jo alligevel kommer på grund af både økonomiske, erhvervsmæssige og militærtekniske synspunkter. Til en sådan forhandling er det radikale venstre rede, og vi håber, at den snart må komme.

Med hensyn til den økonomiske situation finder vi i åbningstalen det grundtræk rigtigt, som udtrykker en blanding af forsigtighed i den økonomiske politik og handledygtighed på områder, hvor initiativ er nødvendigt. Det afgørende for os er regeringens forståelse af og enighed om, at de nu opbyggede reserver ikke må sættes over styr i forbrug, men at de må ledes ud i investeringer.

Det store mål, regeringen nu bør sætte sig i den økonomiske politik, er erhvervenes og produktionens udbygning, så vi kan nå til en større velstand og få råd til en højere levestandard for alle. Investeringerne er i stigen, og en grundlæggende del af investeringerne, nemlig erhvervsbyggeriet, det, der bagefter skal udfyldes med arbejdspladser, med maskiner og med lagre, endda i meget stærk stigning. Der er behov for mange forbrugsgoder, flere boliger, mere tøj, flere biler, flere fjernsyn, flere telefoner, kort sagt en højere realloøn og en højere realindkomst; men den opnås først, efter at pengene er tjent og sat ind i produktionsapparatet, ikke før. Derfor bør regeringen ikke som de foregående regeringer falde for fristelsen til for tidligt at slippe taget i den

[A. C. Normann.]

finanspolitik, der har bragt så gode resultater. Den udvikling, vi nu er inde i, er for god til at afbrydes, førend konjunkturerne selv hindrer dens fortsættelse. Og nytten af investeringer får en alvorlig understregning i bevidstheden om, at vort erhvervsliv om føje tid står i en konkurrence med andre landes erhvervsliv, som vi ikke kan klare, uden at vi i tide gør en anstrengelse for at indrette os derpå igennem modernisering og rationalisering. Her spiller selve tiden en rolle.

De erfaringer, jeg for min del har gjort både som erhvervsmand og som økonomisk interesseret borger, bekræfter, at den, der kommer først med at indrette sig på en billigere eller bedre produktion — om det så kun er en vippelængde, han er foran sine konkurrenter — har et uforholdsmæssigt fortrin i eksistenskampen. Derfor bør vi alle, lønmodtagere som erhvervsdrivende, solidarisere os om denne opgave, for løser vi den, så forsvinder en god del af de andre vanskeligheder af sig selv. Her er vi ved det afgørende for al økonomisk politik, og derfor bør kravet om, at det hidtil vundne går til at sikre produktionen i denne tid, stå for folketinget og regeringen som en skyttestøtte om dagen og en ildstøtte om natten.

Som følge af den stabilitet og den tillid til økonomien, der er opnået, fordi der omsider er kommet ro og fasthed i ledelsen af den økonomiske politik, ser vi heldigvis også et tiltagende privat initiativ udfolde sig på mange områder, og med henblik på de nye udenlandske markedsmuligheder er der grund til at glæde sig over industriens initiativ og dens beslutsomhed til at klare de krav, som de nye markeder vil stille. Hundre tusinder af funktionærer og arbejdere er direkte afhængige af, at det lykkes.

Også landbruget har et stort investeringsbehov. Men landbrugets stilling er i modsætning til industriens allerede i dag den, at det nok vil kunne klare sig i konkurrence med andre under lige og helst frie forhold. I øjeblikket er det faktisk sådan, at vore landbrugere egentlig ikke konkurrerer med deres kolleger i andre lande, nej, de konkurrerer med de store landes statskasser, der giver enorme tilskud og beskyttelse af deres egne landbrug i den hensigt at holde de danske varer ude.

Det virker da også noget bittersødt undertiden, når NATO-solidariteten fremhæves, som den bliver fremhævet ved enhver lejlighed, at tænke på Atlantpagtens formål, der jo ikke blot skulle være militær solidaritet, men også økonomisk gensidighed, for det er vel ingen overdrivelse at sige, at blandt de lande, der bekæmper det danske landbrug så urimeligt og så hårdt, går de 4-5 største af vore allierede i spidsen. Hvad Danmark på den konto, og i tidens løb gennem de stigende råstofpriser, har betalt, gør, at ingen vil kunne påstå, at Danmark har ofret mindre end andre.

Diskussionen om markederne går videre, desværre stadig uden større sikkerhed om vilkårene under nogen af de foreliggende muligheder, og vi må alle håbe, at der snart toner klarere linjer frem. Her er det nyttigt, at regeringen har sat det mægtige undersøgelsesarbejde i gang i de økonomiske ministerier i tilknytning til erhvervene. Resultaterne kan nu offentliggøres, så erhvervene får en mulighed for den bedst tænkelige orientering.

Jeg finder, at den betænkning, der er offentliggjort vedrørende industriens stilling i større handelsområder, er en fornem præstation af administrationen; den har sammen med andre oplysninger, der er givet, bidraget til, at de forhastede standpunkter er ved at vige for en mere nøgtern vurdering og for en større forståelse af, hvor nødvendigt det er, at Danmark bevarer sine forbindelser både mod syd og mod de øvrige lande.

Nu er det vort partis håb, at den stigende forståelse i vide kredse af vore vilkår må mane os til at udnytte alle muligheder for oprettelsen af et frihandelsområde, som Danmark kan acceptere, da det bl. a. vil have til følge, at deltagelse i et nordisk marked så vil komme til at fremtræde som et stærkt ønske. Jeg synes, at Industrirådets formand forleden dag sagde nogle meget kloge ord herom.

Det er glædeligt, at vi nu har den hidtil største valutareserve; men den er dog stadig beskeden i forhold til vor udenrigsomsætning. Stiger konjunkturerne i andre lande, og når vi frem til et tidspunkt, hvor importørerne frygter prisstigning, kan en købsbølge ret hastigt nedbringe reserven, det har vi set før. Hvis det falder sammen med

[A. C. Normann.]

en trang til investeringsforøgelse og en forbrugsstigning, kan tilbageslaget blive meget hårdt. Derfor må vi udnytte mulighederne for stabilisering nu, mens de er der. Det er regeringens fortjeneste, at den har ført en politik, der fik virkningerne udefra til at slå igennem, og i modsætning til tidligere regeringer har fastholdt denne politik, efter at tilstandene har begyndt at bedre sig.

Hvor stor en del af æren for, at vi endelig er kommet op af den økonomiske sump, der så er regeringens, diskuteres meget; men det er jo faktisk ikke så væsentligt, selv om oppositionspresen er ivrig for at finde årsagerne alle andre steder end i den økonomiske politik. Ja, visse venstreblade skriver jo på en sådan måde, at deres læsere, hvis de ikke skaffer sig viden fra andre kilder, nærmest må tro, at vi er på randen af et økonomisk sammenbrud.

Efter min opfattelse kan ca. halvdelen af valutafremgangen på godt 1 200 mill. kr. direkte henføres til det bedre bytteforhold, men vi havde ikke fået denne gavn af bytteforholdet, hvis ikke regeringen havde sat ind med en samordning og en forbrugsbegrænsning, for så var den noget billigere import steget i mængde. Der foreligger endnu ikke officielle tal for bytteforholdet i det første halvår af 1958, men mon ikke følgende ræsonnement nogenlunde kan holde stik: råvarepriserne faldt godt 10 pct fra foråret 1957, hvad der noget senere, omkring det tidspunkt da regeringen dannedes, begyndte at påvirke vore betalinger. Dette medfører — hvis regnestykket er rigtigt — en årlig besparelse på ca. 600 mill. kr., da råvareimporten andrager ca. 6 milliarder.

Men selv denne udefra kommende fordel havde jo ikke virket, hvis forbruget var steget, og heller ikke havde vi så fået et så stort vareoverskud til eksport som det, vi har haft. Hele spørgsmålet om årsagen og om æren er såmænd ikke så mystisk, og det er den stærkt stigende opsparing heller ikke. Den skyldes hovedsagelig, at folk har set, at denne regering mente det alvorligt med at sætte ind for pengeværdiens bevarelse. Vi trængte til, at den mangeårige usikkerhed i den økonomiske politik afløstes af ro og fasthed. Det er sket, og det er til alle parters gavn.

Og de forestillinger, oppositionspresen har

haft om, at valutaforbedringen skete på bekostning af beskæftigelsen, har arbejdsløshedstallene jo demteret eftertrykkeligt. Bortset fra sømændene og et par helt små fag er der praktisk talt ikke længere nogen arbejdsløshed i øjeblikket.

Glædeligt er det, at ingen af de ilde spådomme, der fremsattes ved regeringens dannelse — og det var mange — er gået i opfyldelse; derom håber jeg at oppositionspartierne i dag vil være enige med os andre.

En ting, som det radikale venstre og sikkert mange i alle partier ser på med stor glæde, er, at man nu i regeringen på en ganske anden og mere systematisk måde end hidtil gennemarbejder spørgsmålet om investeringsplaner, idet det er af den største betydning, at der sker en vurdering af planerne og en sortering, således at de gennemføres i den rækkefølge, deres betydning berettiger til.

Jeg vil gerne kort nævne et par andre spørgsmål.

Hvad angår skatterne, da går jeg ud fra, at den højtærede finansminister snart fremkommer med de planer vedrørende den kommunale indkomstbeskatning, som er bebudet.

Den højtærede minister har jo i øvrigt i pressen selv ventileret forskellige tanker, bl. a. om en proportional beskatning af mellemstore indtægter, som vi fra vor side ser på med megen interesse, og som ikke ligger langt fra de tanker, som det ærede medlem hr. Poul Møller har udtrykt i sin skattepjece, som i øvrigt, synes jeg, er et både positivt og interessant indslag i skattedebatten, der måske åbner muligheder for et samarbejde med oppositionen på skatteområdet.

Jeg tror, der i befolkningen er stor interesse for en proportional beskatning af indtægter op til en vis størrelse, og jeg håber, man vil fortsætte arbejdet med kildebeskatningen.

Jeg håber også, at vi i år kan skride til en ophævelse af erhvervsskatten på en sådan måde, at de kommuner, der afgiver, kan være tilfredse dermed. Der knytter sig jo en meget, meget dyr administration til den gældende ordning.

Der er en anden tanke, som der for tiden arbejdes med inden for det radikale venstre, og som jeg gerne lige vil nævne. Det drejer

[A. C. Normann.]

sig om alle dem, der på grund af alder eller sygdom går over på pension, både folkepensionister, tjenestemænd og andre, samt dem, der af samme årsager opgiver deres erhvervsvirksomhed. De rammes i det første år med nedsat indtægt meget hårdt af skatten, der jo beregnes af det foregående års større indtægt.

Var det ikke en tanke, den højtærede finansminister kunne tage under overvejelse i den kommende tid at ansætte disse mennesker i skat i forhold til deres nye og lavere indkomstniveau. Vi er mange, der i det mindste ville være stærkt interesserede i en nærmere bedømmelse af et sådant forslags økonomiske virkninger.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger om skattefradragsretten, som de konservative og venstre er så ivrige efter at vække opmærksomhed om. Jeg forstår egentlig ikke rigtig, hvad hensigten er med at aktualisere det spørgsmål ved enhver lejlighed. Min personlige fornemmelse er den, at der ikke er nogen visdom i at piske lidenskaberne op omkring spørgsmålet, simpelt hen fordi det for mig at se er særdeles velegnet for en demagogisk modagitation, uden at jeg dermed vil sige, at ethvert modargument er demagogisk.

Først foreslog venstre fradragsrettens totale bortfald. Det var, mens Neergaard var finansminister. Da havde partierne, deriblandt socialdemokratiet, besindighed nok til at gå imod venstres forslag. I fyrrerne rejste imidlertid socialdemokratiet kravet om at komme af med fradragsretten, men nu var også venstre imod. I 1953 foreslog socialdemokratiet forud for valget, at retten skulle bevares for alle under en vis indtægt, det var vist 6 000 kr., men bortfaldte for de større indtægter. I 1955 ændrede partiet og regeringen sit standpunkt derhen, at skatter, der var betalt til kommunen, skulle kunne fratrækkes, og venstres tidligere finansminister, Thorkil Kristensen, var imod fradragsrettens bevarelse.

Nu er socialdemokratiet, der altså før

mente, at kun de små indtægter skulle være fradragsberettigede, gået ind for, at kun de store indtægter skal være det, da de mindre og mellemstore indtægter skal underkastes proportional beskatning.

Og de konservative taler for omlægning til skatter, der ikke kan fratrækkes, nemlig omsætningsafgifter, mens den væsentlige part af de resterende direkte skatter skal udsættes for en proportionalitet, der for deres vedkommende gør fradragsretten temmelig illusorisk. Det er en mærkelig labyrint, denne sag hidtil har bevæget sig i. I lange tider hed det sig som en fastslået kendsgerning, at de største indtægter ikke kunne komme af med mere end 50 pct. i skat, så længe vi havde fradragsretten. Den opfattelse blev udryddet af den socialdemokratiske finansminister i 1955, da han i en redegørelse sagde, at de meget store indtægter kommer op i nærheden af 60 pct. og meget højere, hvis indtægterne er svingende. Har de pågældende deres penge anbragt i aktier, kan de formentlig, selv med en indtægt, der er ensartet fra år til år, komme af med 80-90 pct. i skat.

Nu kan man selvfølgelig altid diskutere, hvor højt store indtægter bør beskattes, og skal de direkte skatter stige nævneværdigt, tror jeg ikke, man kan bevare det nuværende loft for de høje indtægters vedkommende. Deri ligger også forklaringen på, at fradragsretten af mange, og efter min mening med rette, ses som en virkningsfuld barriere mod alt for høje skatter. De fleste regeringer vil kvie sig ved at lægge større skatter på mellemindtægterne, og dette ville jo under det nuværende system blive følgen af en almindelig skatteforhøjelse. Heri ligger også nok forklaringen på, at Danmark ligger lavt med skatter i sammenligning med andre lande. Vi er her på jævnhøjde med USA, der også i betydelig udstrækning har bevaret skattefradragsretten. Blandt andre lande, vi kan sammenligne os med, ligger, så vidt jeg ved, kun Belgien lavere. I Danmark betaler vi 28 pct. af bruttonationalindkomsten i skat. I Tyskland er tallet 39,

[A. C. Normann.]

i Frankrig 38, i Holland 36, i Sverige 32, i England 32, i Norge 31 og i USA som sagt ligesom i Danmark 28.

Disse tal omfatter den samlede beskatning, ikke blot den direkte skat, og jeg nævner dem kun, fordi de måske kan betyde en trøst for den, som af Jyllandsposten og andre blade uophørligt får det indtryk bestyrket, at vi er det mest skatteplagede land i den hele verden. Dermed være i øvrigt ikke sagt, at det radikale venstre ikke finder skatterne høje nok. Tværtimod mener vi, at deres højde er betænkelig. Siden 1950 har stigningen i vore skatter, især som følge af oprustningen, været meget stærk, og stigningen ligger hovedsagelig i venstres og de konservatives regeringsperiode.

Foreløbig tror jeg for min del, at det parti gør fradragsretten den største tjeneste, som sætter ind for at fjerne dens ulemper, fjerne de ting, der kompromitterer fradragsretten. Det har det radikale venstre sat ind for. En af ulemperne er, at specielt personer med stigende indkomster, alt for ofte, ja, vel som regel, personer, der udfolder et initiativ på et eller andet område, eller som påtager sig en særlig stor indsats, rammes hårdest af fradragsrettens særlige virkninger. For 2-3 år siden gennemførtes vort forslag om 30 pct. reglen, d. v. s. at 30 pct. af en begrænset merindkomst fradrages indtægten. Denne lov omfatter kun statsskatten; det er muligt, det burde overvejes også at lade den omfatte kommuneskatten.

Men når man ser de mærkværdige bugtninger, dette spørgsmål har gennemløbet, synes jeg ærlig talt, man i de kommende skatteforhandlinger skulle se at afskrive alle lidenskaber og så erkende, at den dogmatiske standpunkttagen, der kræver skattefradragsretten ophævet, får mindre og mindre aktualitet, navnlig hvis vi formår at fremme tanken om den proportionale beskatning for hovedparten af skatteydere. Det er ganske meningsløst, at den gensidige ophidselse på begge sider stadig skal lægge gift for den omfattende skattereforms fremme, og den højtærede finansminister har jo også tidligere været så realitetsbetonet, at han ikke ville lade mulighederne for en skattereform strande på spørgsmålet om skattefradragsretten. Det radikale venstre opfordrer til, at

man nu går i gang med arbejdet for skattereformen.

Dernæst vil jeg gerne nævne en enkelthed i forbindelse med administrationen og fremhæve det ønskelige i, at forvaltningsnævnet får fremmet sit arbejde mest muligt. På baggrund af de eksempler, statsrevisorernes betænkning nævner på, hvad der går i svang i administrationen, håber jeg, der drages omsorg for, at der ikke blot kommer efterretningssager, men også resultater ud af dette arbejde. I forsvarsstyrelsens sidste oplæg til forsvarsudvalget hed det, at forvaltningsnævnets forslag om forenklinger stadig var til overvejelse. Man må håbe, at den militære ledelse snart er parat til at gå over til at lade nogle af disse forslag sætte i kraft.

Nu har kreditkommissionen jo afgivet sin længe ventede betænkning, og det er mit partis ønske, at regeringen sørger for, at forslag om en kreditreform snarest kan blive fremsat. Det er en ting, som mange i landet ventede på.

Jeg kunne endelig ønske at gøre opmærksom på et endnu ikke løst problem omkring arbejdsmarkedets forhold; det gælder den tredje part på arbejdsmarkedet, som man nu fra alle sider erkender vil blive en stadig større befolkningsgruppe, nemlig funktionærerne. Denne store tredje part har endnu ikke fået den placering i overenskomstforhandlingerne m. v., som jeg mener den har krav på, og selv om dette er et spørgsmål, der ikke alene kan afgøres i det høje ting, er der et andet område, hvor regering og folketing bør drage konsekvensen af den faktiske ændring, som funktionærstandens stadige vækst har betydet både befolkningsmæssigt og med hensyn til arbejdsmarkedsproblemerne. Det er med hensyn til repræsentation i de udvalg, som den høje regering nedsætter vedrørende løn- og arbejdsforhold m. v. Jeg bemærkede med glæde, at den højtærede finansminister for et øjeblik siden, lige før jeg fik ordet her i eftermiddag, under spørgsmålet fra det ærede medlem hr. Baunsgaard gav tilsagn om at ville give adgang for funktionærrepræsentanter til udvalget vedrørende pristalsregulering af lønninger. Det er min og mit partis opfattelse, at regeringen nu bør drage den konsekvens af udviklingen, at der i alle fremtidige udvalg, hvor det er rimeligt, at ar-

[A. C. Normann.]

bejdsmarkedets parter er repræsenteret, medtages repræsentanter for funktionærgruppen.

Jeg undrer mig lidt over at blive spurgt, om jeg vil stå ved min tale i Hovborg kro, hvor jeg kom ind på spørgsmålet om stabiliseringslånet og om udleveringen af obligationerne. Nu er dette at stå ved, hvad jeg har sagt, en vane, jeg har med hjemmefra, men det ærede medlem hr. Poul Møller talte om tvangslånsobligationernes udlevering i 1958, og det kan jeg ikke stå ved, for det har jeg ikke sagt. Jeg har talt om, at en udlevering af obligationerne, når pengene var blevet indbetalt, kunne være rimelig. Det vil altså sige, at man i stedet for at frigive obligationerne og gøre dem omsættelige den 1. april 1962 skulle gøre dette måske 2-3 år tidligere end forudsat i loven. Hvis det skete i dag, hvad der jo er umuligt alene af den grund, at pengene endnu ikke er indbetalt, så tror jeg, at disse statspapirer ville blive omsat til en kurs omkring 91 eller 91½, altså en snes procent højere, end onde tunger mente for et år siden, da det gjaldt om at påvise, hvilken forfærdelig skade dette lån påførte långiverne og erhvervslivet. Jeg må sige, at jeg for min del tror ikke, at det ville påvirke pengemarkedet nævneværdigt, om f. eks. skal vi sige halvdelen af obligationerne skiftede ejer, men det er ting, der er sagt under de nuværende økonomiske forhold, og det kan naturligvis ligge anderledes om et år.

Med hensyn til forslagene til nye leje- og bygge love finder jeg ikke grund til at foregribe den generaldebat, der om få dage skal føres herom ved lovforslagenes første behandling.

Jeg anser forslagene for at indeholde en god løsning på problemer, som skiftende regeringer alt for længe er gået af vejen for, men jeg nærer betænkeligheder på ét punkt, som jeg mener bør drøftes principielt. Det, jeg tænker på, er boligstøttelovsforslagets § 3, som også kan få betydning i vor økonomiske politik. Denne paragraf bemyndiger finansministeren til at foretage køb af obligationer. Hidtil har finansministeren haft en naturlig beføjelse til at sælge obligationer til finansiering af boligbyggeri og til lån til erhvervslivet, altså til udgifter eller udlån, som der forelå bevilling for, men nu skal den højtærede minister også kunne købe obligationer inden for en ramme, som fast-

sættes af folketetinget. Det hedder, at hensigten er at skaffe stabile finansieringsvilkår for byggeriet. Regeringen kan altså påvirke renten f. eks. ved opkøb også i en tid, hvor kurserne er vigende.

For mig at se betyder forslaget en ændring i forholdet mellem nationalbanken og staten, og derfor bør folketetinget nøje overveje, om det bør lade denne bestemmelse slippe igennem. Jeg for min del synes, at den berører nationalbanklovens formålsparagraf, der giver banken ansvaret for, at der opretholdes et sikkert pengevesen her i landet, samt ansvaret for regulering af pengeomsætningen og kreditgivningen.

Det har altid stået for mig som noget væsentligt og rigtigt, at nationalbankens ansvar for pengevesenet ikke forfladiges, men at banken bør have en betydelig myndighed og etertil svarende ansvar, og jeg synes stort set, at banken på en god måde har understøttet regeringernes finanspolitiske bestræbelser, og derfor tror jeg, at vi skal overveje sagen nøje. Jeg har den anskuelse, at den gældende ordning med hensyn til forholdet mellem staten og banken bygger på et både forstående og loyalt samarbejde. Det fremgår tydeligt af udformningen af bankens oktroj, både for så vidt angår bestemmelserne om den kgl. bankkommissær og bestemmelserne om folketingets repræsentation i bankens repræsentantskab og bestyrelse. Jeg synes, at dette samarbejde stort set har vist sig heldigt, og jeg vil nødigt, at dette forhold forrykkes. Måske vil den foreslåede bestemmelse heller ikke gøre det, men jeg synes ikke, at den udelukker muligheden herfor under givne omstændigheder. Det kan være ubehageligt for banken, men det kan også være yderst ubehageligt for en regering, hvis spørgsmålet om rentens højde bliver gjort til en kastebold mellem de politiske partier.

Jeg tvivler i øvrigt om, at bestemmelsen kan få stor virkning, så længe den kun bruges i den hensigt at holde kurserne på obligationerne oppe. Faldende kurser plejer at falde sammen med en svagere valutastilling, og det er jo som regel i de samme perioder, hvor staten ikke har penge at købe værdipapirer for, medmindre den da vil tære på andre kilder, forhøje skatterne, optage udenlandske lån eller trække på nationalbanken. Hvis nu den høje regering ikke mener at

[A. C. Normann.]

kunne gå med til at udelade denne bestemmelse, håber jeg meget, at den vil overveje at ændre den til kun at gælde i en overgangsperiode.

Jeg nævner dernæst ombudsmandsloven, som åbningstalen bebuder en revision af.

Det radikale venstre går ud fra, som opfattelsen efterhånden har dannet sig i alle partier uanset den reservation, der har været i toppen af de kommunale organisationer, at ombudsmandens virksomhed også må udstrækkes til kommunerne, altså til den kommunale administration, men naturligvis ikke til de kommunale råd, medmindre de da har administrative opgaver at varetage.

Jeg vil gerne slutte af med et par almindelige politiske betragtninger og vender et øjeblik tilbage til spørgsmålet om forsvarsudvalget. Jeg beklager, at de to partier til højre nu har besluttet at gå ud af udvalget, men det er der jo ikke noget at gøre ved, uanset at jeg synes, at enhver konsekvens i forklaringen om mørklægningen og de nedrullede gardiner totalt mangler. Dels kan der næppe fra ministeriets side gives flere — det bliver snarere færre — oplysninger til et folketingsudvalg, hvilket vil sige, at mørklægningen over for partiernes repræsentanter bliver mere effektiv end hidtil, i hvert fald på de militære områder. Dels blev det jo efter valget på initiativ af det radikale venstres medlemmer af udvalget vedtaget, at udvalget ikke burde hindre medlemmerne i en mere åben militærpolitisk diskussion om principperne og partiernes standpunkter, og at vi ikke ville pålægges nogen politisk tavshedspligt. Der var dengang fuld enighed mellem vore to partier, det konservative folkeparti og det radikale venstre, om, at vi fremtidig ville føre en åben militærdebat. Dette være især sagt til det ærede medlem hr. Poul Møller, fordi det ærede medlem så stærkt understøttede kravet om en større offentlighed i den militære debat. Men som stillingen nu er, må regeringen jo fremsætte sit eget forslag.

Jeg vil gerne nævne en tale, som det ærede medlem hr. Poul Sørensen holdt på Gavnø for nylig, og som er refereret i Berlingske Tidende den 8. september, og hvori han — hvad der var rimeligt for en ny partifor-

mand — proklamerede sit politiske program. Det ærede medlem udtalte ved denne lejlighed, at målet for hans politik var at overflødiggøre det radikale venstre; det var ikke bare et af målene, nej, det var hele den samlede målsætning, hverken mere eller mindre.

Det er virkelig en meget respektabel målsætning for en konservativ formand, og det er klogt, at han har sat sig dette mål allerede nu, medens han er i sin bedste alder. Samtlige det ærede medlems forgængere som formænd har sat sig den samme livsopgave, måske lige bortset fra Christmas Møller, der endog en gang imellem sagde os en venlighed, men de har alle måttet gå ud af politik med fejlslagne forhåbninger i så henseende. Jeg tænker mig, at det ærede medlem måske hellere allerede nu må begynde at forberede sig på den samme skæbne for at undgå for store græmmelser på sine gamle dage og i øvrigt glæde sig over, at målsætningen kan blive stående uantastet til brug for hans politiske efterkommere i flere slægtled.

For øvrigt er det sådan efter min opfattelse, at et parti aldrig overflødiggøres af dem, der står det fjernest. De er tværtimod som regel den bedste stimulans for det. Jeg så i hvert fald meget nødig, at mit parti prøvede på at overflødiggøre det konservative folkeparti, for det kunne jo kun ske ved at dække den konservative befolkningsgruppes ønsker og interesser, og det er da vist en opgave, der f. eks. ligger naturligere for venstre for tiden.

Det konservative folkeparti og det radikale venstre vil sikkert i fremtiden på samme måde som hidtil kunne strides om mangt og samarbejde om meget. Men de står ikke hinanden nær nok til at kunne volde hinanden nogen større fortræd. Hvad om vi derfor i vort indbyrdes forhold koncentrerede os om de områder, hvor vi trods alle forskelle kan samarbejde om noget nyttigt? Og det er faktisk noget, som hænder oftere og oftere nu, hvor oppositionen er begyndt at tage del i arbejdet igen. Noget af det, der er mest grund til at glæde sig over, er de tilsagn, de to partier til højre for tiden giver rundt omkring i landet om en saglig medvirken i lovgivningsarbejdet, selvfølgelig altid efterfulgt af det

[A. C. Normann.]

rimelige forbehold, at regeringspartierne vil tage passende hensyn til oppositionens ønsker.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen har flere gange sagt noget sådant, og det ærede medlem hr. Poul Sørensen lovede det i Odense forleden ved det konservative partis landsrådsmøde.

Jeg forudsætter, at regeringen er forstandig nok til at tage oppositionspartiernes formænd på ordet, for så vil vi efterhånden nå frem til et folketing, som kan arbejde efter den nye forfatnings virkelige forudsætninger.

De senest foregående års tilstand med en opposition, der ingen konstruktive planer og forslag fremlagde til vurdering ved siden af regeringens politik, men som kun havde til opgave at svække i stedet for at skabe, det vil sige svække en regering, som i forvejen måtte kæmpe hårdt imod vanskelighederne, fordi den var en mindretalsregering, ja, en regering, hvis opgave ikke var lykkedes, den tilstand kunne simpelt hen ikke fortsætte, uden at befolkningen mistede tilliden til folketingets evne til at styre landet. Når jeg siger, at den forrige regerings opgave ikke var lykkedes, mener jeg, at dette også skyldes andre kræfter end regeringen. Den var en mindretalsregering, og derfor havde de øvrige partier et ansvar, mit eget også, men partierne gik ikke ind under ansvaret med samme gode vilje fra alle sider til at lade tingene lykkes under den daværende regering.

At det til sidst gik så dårligt, at vi var på randen af et betalingsmæssigt sammenbrud, skyldtes foruden årsager udefra, at modet og ansvarfølelsen var for ringe hos de store partier, der så målet i at opnå regeringsmagten, og som kæmpede om magten, somme tider på en måde, der tydede på, at det mere var deres egen skæbne, de kæmpede for, end landets. Derfor var det blevet mere og mere klart, at landet trængte til at få en flertalsregering, som kunne skabe en rolig og fast økonomisk ledelse, skabe tro til, at regeringen ville holde længe nok til, at et økonomisk langtidsprogram kunne gennemføres, og tillid til, at pengeværdien med alle midler ville blive søgt opretholdt.

Alt dette er nu sket, og i det radikale

venstres folketingsgruppe har vi i dag fem kvartår efter regeringens dannelse ingen grund til at beklage, at vi satte vor gruppe ind bag ved denne regering og forsynede den med 4 ministre på vigtige økonomiske poster, hvorved vi påtog os et væsentligt ansvar for den økonomiske politik. Jeg kan vel godt nu tilføje, at det ikke var noget tillokkende ansvar med de udsigter, der forelå, da vi påtog os det. Nu må vi sige, at er valutareserven end beskeden, er det dog en betryggelse, at vi har en stødpude over for kommende vanskeligheder, og vi håber, at folketingets demokratiske partier vil bidrage til at sikre det vundne, sikre, at valutabeholdningen kun angribes i den hensigt at styrke produktionen og de kilder, af hvilke større velstand flyder. Det er betingelsen for, at vi kan holde os uden for den onde cirkel, betingelsen for at undgå nye skatter, ny arbejdsløshed, store sociale udgifter, boligmangel og pengemangel. Det er betingelsen for alle erhvervs trivsel og for, at Danmark i den skærpede eksistenskamp kan klare sig over for omverdenen.

Derfor er det også en opgave, der nok er værd at forene kræfterne om.

Niels Andersen: Det glæder mig naturligvis, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen er spændt på at høre retsforbundets nye ordfører. Vi i retsforbundet er ikke forvante med at være genstand for særlig stor opmærksomhed fra partiet venstre, så skulle der her være sket en ændring til det bedre, kan jeg kun udtale min fulde tilfredshed dermed. De bemærkninger, jeg i øvrigt skal fremsætte, har deres grundlag i den åbningstale, som den højtærede statsminister har holdt her i tinget.

På det udenrigspolitiske område vil jeg gerne præcisere, at vi er helt på linje med den højtærede statsminister, idet vor udenrigspolitik er baseret på vort medlemskab af De Forenede Nationer og på vort medlemskab af NATO. Det er vort håb, at de bestræbelser, der udfoldes i samarbejdet inden for FN, fortsat vil være medvirkende til at mindske spændingen i verden. Vi anser FN for at være en organisation, som først og fremmest skal være en fredsbevarende faktor i verden. Danmark vil fortsat deltage i det mellemfolkelige samarbejde

[Niels Andersen.]

på det videnskabelige, kulturelle og sociale områder inden for De Forenede Nationer; dette kan retsforbundet helt tilslutte sig. Vi er enige i den betragtning, at studerende og teknikere fra de mindreudviklede lande skal have lejlighed til at komme til Danmark og studere og lære landet at kende, og vi anser en sådan udvikling for at være en væsentlig fredsstiftende faktor i verden.

Det NATO-samarbejde, der består, vil forhåbentlig fortsat tilvejebringe en balance mellem øst og vest. Da vi i sin tid gik ind i NATO, var det netop med henblik på, at vi skulle være et led i den række af stater, der skulle danne et modstykke til den vældige militærblok, der ligger mod øst. Vi håber, at NATO-samarbejdet fortsat må betyde, at denne balance opretholdes og udbygges, og vi må naturligvis erkende vort medansvar for, at den opretholdes. Hermed er vi inde på vore egne forsvarsproblemer.

Den almindelige debat vedrørende forsvaret føres, som der efterhånden er tradition for, på grundlag af, hvilken beløbsramme der skal være gældende for vort forsvar. Efter min opfattelse er det at vende problemerne på hovedet, at man først diskuterer, om beløbet skal være 840, 950 eller 1 200-1 300 mill. kr. Den naturlige fremgangsmåde må dog være, at man søger at finde frem til, hvilken struktur og hvilken opbygning vort forsvar skal have. Hvis det lykkes ved de forhandlinger, der føres om dette spørgsmål, at komme frem til enighed herom, kan man regne ud, hvor meget det vil komme til at koste, og først da foreligger der et økonomisk problem. Jeg må indrømme, at der er parlamentarisk basis for den fremgangsmåde, man har fulgt under debatten om forsvaret. Hvis man slår tilbage i stænderforsamlingernes historie, vil man se, at allerede i 1835 var dette spørgsmål til debat, og da opererede man også først og fremmest med beløbsrammens størrelse. Imidlertid kom man også dengang frem til at stille forslag om en beløbsramme, der var udtryk for en besparelse, som senere viste sig ikke at kunne holde. Det må erkendes, at under disse omstændigheder er der i høj grad en traditionel basis for, at man fører debatten på dette parlamentariske grundlag, men ikke desto mindre ville det for mig være mere naturligt, om man først

spurgte: hvad kan vi i militær henseende blive udsat for, og hvad har vi brug for?

Jeg håber, at det NATO-samarbejde, som vi er med i, vil gøre det muligt for os at se bort fra det allerværste, der kan ske, nemlig et angreb af raketter og atom- og brintbomber. Jeg håber, at vi kan se helt bort fra denne mulighed, idet vi på dette område skulle være sikret gennem den balance, der er skabt ved NATO-samarbejdet.

Det næstværste, der efter de militære sagkyndiges udsagn kan ske, er dette, at Danmark kan blive udsat for et overrumpningsangreb, at vi en morgenstund vågner og er besat af luftbårne tropper. I en sådan situation vil efter min opfattelse et stærkt lokalt værn være af uvurderlig betydning. Det vil i praktisk militærpolitik sige, at det, vi i første række har brug for, er en udbygning og forstærkning af hjemmeværnet. Derudover har vi naturligvis brug for en fast kerne, som er i stand til at betjene de meget komplicerede tekniske våben, der i dag stilles til rådighed. En udbygning af hjemmeværnet og en etablering af denne faste kerne, som også jeg anser det for mest hensigtsmæssigt at tilvejebringe på frivilligt grundlag, mener jeg er et godt grundlag at arbejde videre på. Disse to elementer må være det grundlæggende i opbygningen af vort forsvar. Disse grundlæggende elementer har tillige den store fordel, at de kun kan bruges til forsvar; der er ikke tale om, at de på noget område er i stand til at foretage angreb.

Det er naturligvis glædeligt, at man af den debat, der har stået omkring hele opbygningen af vort forsvar, har kunnet forstå, at frivillighedstanken er trængt mere igennem. Man har også fået den opfattelse, at der er tilvejebragt en større forståelse for, at vort forsvar bliver mere spredt over hele landet. Frivillighedstanken og spredningstanken har altså vundet frem i spørgsmålet om vort fremtidige forsvars opbygning. Retsforbundet har gennem mange år stået på frivillighedstanken, ikke alene fordi det efter vor opfattelse bliver et bedre forsvar, man derved får, men også fordi man hermed imødekommer en menneskeret, idet det er frivilligt at melde sig til forsvaret. Vi anser tvang på dette område for at være en krænkelse af menneskerettighederne. Det er derfor naturligvis med meget stor glæde, vi

[Niels Andersen.]

noterer, at også det ærede medlem hr. Erik Eriksen har været inde på tanken om frivillighed.

Spørgsmålet er så, hvad vi skal have ud over det, jeg her har nævnt: et udbygget hjemmeværn og en fast kerne af tekniske tropper; men det må vi kunne nå frem til ved en fordomsfri og saglig forhandling. Det er givet, at i samme omfang man får udbygget et øget hjemmeværn og en fast kerne, i samme omfang vil man være i stand til at nedsætte den faste tjenestetid, vi har i øjeblikket, og som efter min opfattelse er urimelig lang. Det, at unge skal være inde som soldat i 16 måneder, virker deprimerende på dem og sløver dem. Jeg tror ikke på, at deres uddannelse rent forsvarsmæssigt er bedre, end hvis de var inde en kortere tid. Muligheden for med de tanker, der er opstået under forsvarsdebatten, at opbygge et forsvar, der er bedre end det, vi har, foreligger, og der foreligger måske også en sandsynlighed for, at opbygningen af forsvaret kan gøres billigere.

Imidlertid må jeg opfordre til, at man vedrørende dette spørgsmål går ind i fordomsfri forhandlinger i stedet for at udvandre fra forsvarsudvalget, således som oppositionspartierne har meddelt at de har i sinde at gøre. Det tjener ikke vort land at demonstrere på denne måde. Der er inden for de to partier, venstre og konservative, meget værdifulde kræfter, som kunne tilføre netop forsvarstankerne værdifulde ting. Derfor er det ikke at tjene vort land, når man demonstrerer ved blot at gå. Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger vedrørende dette spørgsmål, som antagelig finder sin endelige løsning i dette folketingsår.

Et af de andre områder, som vil få overordentlig stor betydning for landet i den kommende tid, og som antagelig også vil søge sin afklaring i dette folketingsår, er de problemer, der er forbundet med vort tilhørsforhold til et større markedsområde. For mange år siden antydede førende nationaløkonomer, at såfremt Europa ville kunne hævde sig mellem på den ene side Sovjetrusland og på den anden side USA, inden for hvis grænser der naturligvis er frihandel, måtte Europa søge frem mod en enhed rent handelspolitisk. Det er sagt af disse nationaløkonomer for mange år siden,

og man har nu fra alle sider erkendt sandheden heri. Vi går frem mod et større markedsområde. De seks landes union er en realitet, men endnu er spørgsmålet om dannelsen af et frihandelsområde uafklaret. Det møde, der holdes i Paris vedrørende det spørgsmål, håber jeg vil bringe klaring, så vi ved, hvad vi skal rette os efter i den kommende tid. Jeg håber, det lykkes at få oprettet et frihandelsområde, hvor man efterhånden afvikler hindringerne for den frie handel landene imellem, uden at man skal etablere sig eller forskanse sig bag en høj toldmur, således som tilfældet er i de seks. Dette er den væsentlige forskel på frihandelsområdet og de seks, at de seks forskanser sig bag en høj toldmur over for tredjelande. Denne høje toldmur skulle vi undgå inden for frihandelsområdet.

Hvilke problemer møder dansk erhvervsliv ved indtrædelse i et større markedsområde? Ja, for landbrugets vedkommende er det uhyre interessant at bemærke, at man for halvandet år siden frygtede en kriselignende udvikling, depressionslignende tendenser i USA og andre dele af verden. De lave priser for landbrugsprodukterne og udsigten til øgede omkostninger berettigede i nogen grad til denne frygt for en krise. Derfor har man vel grund til i dag at spørge: hvorfor kom denne krise ikke? Jeg vil svare, at når krisen ikke er kommet, er det først og fremmest landbrugets egen skyld. Det skyldes først og fremmest, at landbrugs-erhvervet har formået at præstere det kunststykke trods de lave eksportpriser at eksportere så meget, at det har hjembragt mere valuta end året forud. Det vil i virkeligheden sige, at landbrugets produktions-evne er ganske enormt stor. Landbrugs-erhvervet har i tide haft en klar forståelse af, hvad det vil sige at rationalisere, det har forstået at bruge de moderne hjælpemidler, således at dets evne til at producere mere er blevet øget væsentligt.

Men ved siden af dette har man formået at føre en politik, som efter min opfattelse har været klog, ikke mindst fordi den har været omkostningshæmmende. Man har gennem den politik, der er ført, formået at holde et nogenlunde konstant prisniveau. Man har formået at hindre, at nye omkostninger føjede sig til, således at konkurrenceevnen svækkedes. Derudover har naturlig-

[Niels Andersen.]

vis de lave priser på råvarer, vi har importeret fra udlandet, betyder, at vi er kommet over denne periode på en gunstig måde. Naturligvis er der endnu vanskeligheder forude, men priserne har dog for landbrugs-erhvervets vedkommende bedret sig væsentligt i den sidste tid; særlig har man i de sidste uger kunnet notere, at smørret er steget ret betydeligt i pris.

Dertil kommer, at vi her i folketinget i sidste samling gennemførte en lov om bemyndigelse til landbrugsministeren, som medførte oprettelsen af afsætningsrådet. Det er mit håb, at dette nye i dansk afsætningsvirksomhed vil betyde, at det virkelige vil lykkes os at få en større afsætning i tredjeland, i de oversøiske lande. Det var jo formålet med gennemførelsen af denne bemyndigelseslov, at man netop skulle sætte ind på at øge vor afsætning til disse områder, USA og andre oversøiske lande. Jeg håber, at dette nye organ må få held med sit arbejde, og på baggrund heraf vil jeg også gerne understrege, at det arbejde, der nu udføres gennem afsætningsrådet, i høj grad vil modvirkes, ifald man forskanser sig bag høje toldmure.

Vor afsætning til de traditionelle markeder — jeg tænker her på vore markeder i England, Tyskland og Italien — kan man næppe vente bliver synderlig meget større, end den har været i de seneste år plus det merforbrug, der eventuelt kommer i disse lande. Jeg tror, det er en meget realistisk bedømmelse, og derfor må man se i øjnene, at en øget produktion inden for landbrugs-erhvervet må afsættes i tredjeland. Det er vigtigt, at vi, når forhandlingerne vedrørende oprettelse af et større markedsområde skal føres, i så vid udstrækning som muligt sikrer vor afsætning af landbrugsvarer — det er jo bl. a. det, forhandlingerne i Paris i den kommende tid vil dreje sig om.

Vi er i den lykkelige situation, at vort landbrugserhverv er konkurrencedygtigt overalt. Det er et erhverv, der står helt på egne ben og kan producere varer, der er konkurrencedygtige overalt i verden uden på nogen måde at få støtte fra staten. Derfor indebærer et stort frihandelsområde i virkeligheden vide perspektiver for landbrugserhvervet. Hvis man tænker sig den mulighed, at en væsentlig del af verden

ville fjerne handelsskrankerne, ville der for så vidt oprinde gyldne tider for det danske landbrugserhverv. Derfor må vi også sørge for, at disse tredjelandsmarkeder, som der er mulighed for at få etableret, ikke ødelægges gennem en etablering af et højt toldniveau.

For industriens vedkommende foreligger der en rapport fra direktoratet for vareforsyning, som giver udtryk for både glædelige og mindre glædelige ting. Det glædelige består i, at denne rapport fortæller, at en væsentlig del af dansk industri er i stand til på et større marked at udvide sin eksport. En væsentlig del af dansk industri er prismæssigt fuldt ud konkurrencedygtig på verdensmarkedet. Det er det glædelige, som denne rapport fortæller.

Det mindre glædelige er dette, at ikke mindre end 40 pct. af dansk industri vil blive ramt af en produktionsnedgang ved indtrædelse i et større markedsområde. Dette fortæller noget særdeles væsentligt, nemlig at vi har haft en meget vidtgående beskyttelse her i landet. Vi har gennem den førte politik holdt en paraply over en væsentlig del af den danske industri, og det gør det vanskeligt for denne industri at træde ind i et større markedsområde.

Retsforbundet har gennem mange år peget på dette forhold. Vi har tilrådet en afvikling af restriktionerne, og vi har tilrådet en afvikling af toldpolitikken. Hvis man havde lyttet en lille smule mere til, hvad vi har sagt på dette område, ville dansk industri have stået betydelig gunstigere i dag, end tilfældet er. Man må se i øjnene, at en væsentlig del af dansk industri skal igennem en omstillingsproces. Det var den hærtningsproces, vi talte om sidste år, da valutaloven var til behandling. Der er imidlertid det glædelige, at mange industrigrene har set i øjnene, at der kommer et større marked, og de har påbegyndt en rationalisering og en investering i mere rationelle produktionsmidler. Den øgede investering, der har fundet sted i 1957, vidner herom. Man har i dette år investeret ca. 200 mill. kr. mere end det foregående år i produktive maskiner.

Hvad angår de 40 pct. af dansk industri, som vil blive ramt af en produktionsnedgang, er jeg af den opfattelse, at denne procent vil blive reduceret ganske væsent-

[Niels Andersen.]

ligt ved egen hjælp, således at en meget stor del af disse virksomheder virkelig vil være i stand til at fremstille varer til verdensmarkedets pris, den dag et større markedsområde er en realitet. Beskyttelsen har gennem disse år i meget høj grad virket som en sovepude, og det har ikke alene betydet, at befolkningen har været nødt til at købe varer, der har været for dyre, men også — og det er for så vidt værre i den øjeblikkelige situation — at den pågældende industri vil komme i en vanskelig situation ved landets indtræden i et større markedsområde.

Vi kommer her ind på toldproblemerne. De europæiske markedsplaner hviler i deres toldtekniske udformning på den internationale toldnomenklatur, der kan ventes indført i alle OECE-lande. Det, der i det væsentlige vil ske, er, at man ajourfører toldlovgivningen, således at man går fra vægttold til værditold, men det fremgår udtrykkeligt af den højtærede statsministers åbningstale, at det provenu, tolden skal indbringe, ikke skal være større end det nuværende.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen var inde på nogle betragtninger vedrørende denne omlægning fra vægttold til værditold. Det er rigtigt, at det ærede medlems regering i sin tid fremsatte et lovforslag om revision af vor toldlovgivning, som skulle have til følge, at vi skulle forlade vægttolden, men det pågældende toldlovsforslag tog tillige sigte på et betydelig større provenu. Forskellen mellem det forslag og det, der nu er tale om, er altså, at vi i dag ikke forøger befolkningens leveomkostninger eller forbrug; med hensyn til provenuet skal status quo opretholdes. Det ville også være selvmodsigende, om man, samtidig med at man indledte et samarbejde med flere lande med henblik på oprettelse af et frihandelsområde, gik til en forøgelse af toldsatserne. Hensigten med frihandelsområdet oprettelse er jo netop at fjerne både restriktionerne og toldsatserne landene imellem.

Det fremgik af dagspressen for nylig, at det ærede medlem hr. Poul Møller har udtalt sig om, at vi må holde op med ligefrem at føre folk frem til krykkerne. Øgede toldsatser betyder efter min opfattelse en krykkepolitik. Man ønsker at beskytte en industri, som før eller siden skal stå på egne ben. Det er netop det indslag af konservativ politik, som har gjort sig gældende gennem årene, der har været skyld i, at vi i dag har ganske alvorlige problemer på dette område. Hvis man fra konservativ side ikke havde været så ivrig efter netop at føre denne beskyttelsespolitik, ville vi i dag ikke have haft den situation, at 40 pct. af dansk industri vil blive udsat for en produktionsnedgang ved landets tilslutning til et større markedsområde.

Den bedste hjælp, man kan give erhvervslivet som helhed — det gælder både landbruget og industrien — er ingen hjælp. Erhvervslivet må gøre sig klart, at det skal kunne klare sig selv uden lovgivningsmagtens indblanding. Skal erhvervslivet have hjælp, betyder det, at en del af den øvrige befolkning skal betale denne hjælp, og det er selvfølgelig uholdbart i længden. Derfor må erhvervslivet indstille sig på, at det skal klare sig selv, således at det kan fremstille varer til verdensmarkedets pris. Derfor glæder det mig naturligvis også, at der i åbnings-talen står noget om, at liberaliseringen vil blive videreført. Dette er et led i den hærdeningsproces, vi fra vor side har talt om, og jeg må måske minde om, at regeringen sidste år på et meget lille område tog et liberaliseringsinitiativ, som klart illustrerer, hvad liberalisering betyder. Man frigav importen af oliefyrr — og hvad har det betydet? Det har medført, at man her i landet i dag er i stand til at fremstille oliefyrr til en pris, der ligger 40 pct. lavere end den, der var gældende sidste år. Danske fabrikanten er i stand til at fremstille disse oliefyrr til denne lavere pris og kan således konkurrere med deres varer på verdensmarkedet. Det er resultatet af en liberalisering på et meget begrænset område. Det er vor opfattelse, at

[Niels Anderson.]

en videregående liberalisering vil føre os væsentlige skridt i den rigtige retning.

Jeg skal derefter vende mig til den økonomiske situation som helhed og først nævne valutasisituationen. Valutasisituationen er naturligvis glædelig, idet vi i dag kan notere et valutaoverskud på omtrent 1 milliard kr. Det er bemærkelsesværdigt, at oppositionen har travlt med at forklare, hvorfra denne bedring i valutasisituationen kommer. Oppositionens blade prøver på at finde de mest indviklede og forkvaklede forklaringer; men sandheden er jo den, at vi har denne gunstige valutasisituation, og så er det for så vidt underordnet, hvorledes den er tilvejebragt, og hvis skylden er, eller hvem der skal have æren derfor. Det, der betyder noget, er den kendsgerning, at vi har denne gunstige økonomiske udgangsstilling for det lovgivningsarbejde, der skal udføres i det kommende år.

Ved siden af denne meget positive valutaisstilling har vi oplevet, at den effektive rente på obligationsmarkedet er faldet med ca. 1½ pct. Det behøver jo ikke megen forklaring, hvad det betyder for de mennesker, som skal optage et kreditforeningslån eller på anden måde købe obligationer. Denne situation har også medført et fald i diskontoen, som betyder en mindre udlånsrente i vore pengeinstitutioner på 1 pct. Enhver erhvervsdrivende vil ganske givet anerkende dette som et skridt fremad mod en sænkning af omkostningsniveauet. Dertil kommer, at man kan konstatere en betydelig øget opsparing i den tid, der er gået, således at likviditeten i dag i vore pengeinstitutioner er så gunstig, som man vanskeligt kan huske det tidligere. Det er i virkeligheden en meget gunstig udgangsstilling for øget produktiv investering. Det er mit håb, at der virkelig vil finde en øget investering sted i rationelle produktionsmidler. Hvis man kommer så langt frem, at man virkelig får denne rationelle investering foretaget, vil det også betyde, at man øger produktiviteten og dermed arbejdsudbyttet.

Det ærede medlem hr. Poul Møller har for nylig og også i sin ordførertale i dag givet udtryk for, at det vil være hensigtsmæssigt at give et ordentligt skattemæssigt opsparringsfradrag. Imidlertid vil jeg gerne som

retsforbundets opfattelse vedrørende dette spørgsmål sige, at det kan være meget godt at lave en kunstig ordning for at fremme opsparingen, men det, der i den sidste ende betyder noget, er, at befolkningen får tillid til pengevæsenet; og det er jo i og for sig det, man kan notere med den øgede opsparing, der har fundet sted, med det betydelig større antal opsparingskonti, der er oprettet i vore banker og sparekasser. Det er jo i sig selv udtryk for, at befolkningen har fået den større tillid til pengevæsenet, som bunder i den politik, der er ført af trekantregeringen.

Det ærede medlem hr. Poul Møller har videre givet udtryk for, at man vil give mellemstanden betydelige skattelettelser, så den frigøres fra de sociale budgetter. En forudsætning for, at man tilbyder skattelettelser, er det dog, at der er penge til rådighed til disse skattelettelser. Imidlertid er vi af den opfattelse, at øgede opsparinger vil give øget produktivitet, således at indtjeningsmuligheden for store dele af landets befolkning efterhånden vil blive så stor, at der intet socialt behov foreligger. Det er jo det, vi tilstræber, at en større produktion, en større produktivitet og dermed et større arbejdsudbytte til landets borgere i samme grad vil overflødiggøre de sociale foranstaltninger.

Store dele af oppositionspresen har gennem den tid, trekantregeringen har levet, bestræbt sig for at strø mistillid ud til deres læsere. Det er en meget kortsynet politik. Det er meget kortsynet, at man prøver på at tjene en snæver partiinteresse fremfor virkelig at belyse problemerne, sådan som de foreligger, for landets befolkning, så befolkningen i øget omfang kunne få tillid til det styre, der nu engang råder. Det er jo virkelig lykkes dette styre at skabe orden i vor økonomi, således at grundlaget for en større indtjening for landet som helhed og for den enkelte borger er til stede. Jeg må opfordre oppositionens presse til i fremtiden at behandle de problemer, der foreligger, på en mere saglig måde, prøve på ikke at indgyde befolkningen mistillid til den regering, som sidder, og til de foranstaltninger, der foretages. På mange områder er der gennemført en lovgivning, som er langt mere liberal end den lovgivning, som blev gennemført i perioden 1950-53, hvor vi havde en venstre-

[Niels Andersen.]

konservativ regering. Det tjener ikke noget som helst fornuftigt formål på den måde at vildlede befolkningen.

I forbindelse med de problemer, jeg her er inde på, er naturligvis også skatteproblemerne meget aktuelle. Der er i dag blevet talt meget om dette spørgsmål; man har således nævnt, at mellemstanden bliver forholdsvist for hårdt beskattet, og der er heller ikke tvivl om, at med det skattesystem, vi har i dag, beskattes merindtægter urimeligt. Progressionen i dansk skattelovgivning har haft uheldige virkninger, har hæmmet initiativet og taget arbejdslysten fra folk. Vi må prøve på, om ikke vi kan tilvejebringe en lovgivning på det skattemæssige område, som medfører en proportional beskatning for almindelige arbejdsindtægter. Det er jo helt urimeligt, at den sidst tjente krone, som hidrører fra almindeligt arbejde, skal beskattes meget hårdere end den først tjente.

Vi er derfor af den opfattelse, at hvis der virkelig kan tilvejebringes en lovgivning på dette område, der afskaffer den urimelighed, som progressionen er, vil man medvirke til i meget høj grad at sætte produktionen og produktiviteten i vejret, fordi det så kan betale sig at bestille noget. Den progression, vi har haft i den hidtil gældende lovgivning, har jo netop virket på den måde, at man ikke har ønsket at tage overarbejde, at man ikke har ønsket at gøre sig særlige anstrengelser for at øge sin indkomst. Vi må væk fra disse uheldige følger af progressionen.

Så vidt jeg har kunnet forstå, er der på dette område meget stor enighed mellem den højtærede finansminister, det ærede medlem hr. Poul Møller, det ærede medlem hr. A. C. Normann og mig. Der skulle jo i virkeligheden være basis for at komme frem til en fornuftig lovgivning på dette område. Såfremt vi skal frem til en skattepolitik, hvor vi opererer med en proportional beskatningsprocent inden for visse rammer, det vil sige inden for almindelige arbejdsindtægter, forudsætter det naturligvis, at man får et fradrag først i sin indkomst, som man kan kalde et eksistensminimumsfradrag, således at denne proportionalbeskatning først skal gælde, efter at dette fradrag har fundet sted, og så for resten af indkomsten.

Det er de tanker, jeg gerne vil kaste ind i den aktuelle skattedebat, og som jeg gerne vil medvirke til at fremme, så at vi virkelig kan få de eksisterende problemer løst på en fornuftig måde. Det ville forenkle hele vor skattelovgivning, det ville give en større forståelse af de skatteproblemer, der foreligger.

Der er en ting mere, som jeg tillægger overordentlig stor betydning, og det er, at en sådan proportional beskatningsprocent vil være et aldeles glimrende barometer for den til enhver tid siddende regering. Hvis beskatningsprocenten steg, ville den siddende regering jo meget let få det så varmt, at den ikke kunne blive siddende efter et valg. Jeg tror ikke på, at der vil være nogen regering, der vil driste sig til at få den proportionale beskatningsprocent til at stige. Derimod vil enhver regering bestræbe sig på at få den til at falde, på at få barometret til at falde. Derfor vil jeg gerne opfordre til, at man fører dette barometer ind i dansk skattelovgivning.

Jeg skal dernæst knytte nogle bemærkninger til de foreliggende forslag om husleje- og boligstøttelovgivningen.

De restriktioner, der har været gældende på dette område, blev indført i 1939. Der har siden 1939 fundet nogle enkelte lapperier sted af denne lovgivning, men der har i virkeligheden ikke været nogen regering, lige meget om den har været socialdemokratisk, var udgået fra venstre eller var venstre-konservativ, som har haft mod eller vilje til at ajourføre denne lovgivning. Vi har alle sammen skældt ud over, at vi havde disse huslejerestriktioner, som hindrede os i at komme frem imod et frit boligmarked, og som hindrede os i at få afskaffet statsfinansieringen, men man skal gøre sig klart, at der ikke har været nogen regering, som har haft evnen til at gennemføre en lovgivning derom.

Det er nu faldet i trekantregeringens lod at skulle føre en sådan lovgivning igennem, og selvfølgelig er det uhyre vanskeligt at gøre dette helt rigtigt oven på så mange års opretholdelse af noget forkert. Man burde efter min opfattelse have begyndt en afvikling af hele denne lovgivning umiddelbart efter krigens ophør i 1945. Da ville det have været lettere. Selvfølgelig er det svært at gennemføre denne lovgivning i

[Niels Andersen.]

dag, fordi den vil ramme forholdsvis hårdt, men det er anerkendelsesværdigt, at vor nuværende boligminister så målbevidst har stræbt hen imod at få en lovgivning gennemført, som i princippet er rigtig. Jeg tror, det for vor højtærede boligminister har været en hård kamp at komme frem hertil, men der har været en vilje bagved. Jeg vil gerne sige tak til boligministeren, fordi det trods alt er lykkedes at komme frem til at fremsætte forslag om en lovgivning som dem, der i dag ligger på tingets bord, og som klart viser en tendens mod en afvikling af restriktionerne og en afvikling af statsfinansieringen.

Der bliver i de pågældende love givet meget stor frihed. I de kommuner, der har under 3 000 indbyggere, ophæves restriktionerne helt, og i kommuner, der har mellem 3 000 og 20 000 indbyggere, lægger man afgørelsen i kommunalbestyrelsernes hænder. Så kommer det vanskelige spørgsmål, nemlig om den tilpasning, der nødvendigvis må gennemføres mellem den gamle boligmasse og den nye boligmasse; her foreskriver de foreliggende lovforslag en stigning i huslejen af den gamle boligmasse på i alt 30 pct., hvoraf de 16 pct. går til grundejerne og de 14 pct. til samfundet. Det bliver jo om disse procentsatser, striden kommer til at stå mellem regeringspartierne og oppositionspartierne. Nu kan man stille det spørgsmål, om denne huslejestigning for den gamle boligmasses vedkommende ville være kommet i så stort et omfang, som tilfældet er, ifald der ikke havde været restriktioner. Jeg tror, at restriktionerne er årsag til, at der er grundlag for så høj en huslejestigning i den gamle boligmasse. Det vil altså sige, at lovgivningsmagtens indgreb på dette område er årsag til, at grundejerne også vil kunne få en så væsentlig del af stigningen i huslejeniveauet i deres egne lommer. På dette grundlag tør jeg nok sætte et spørgsmålstegn ved, om grundejerne ikke helt skulle have ret til den stigning, der kommer i huslejerne. Jeg finder den fordeling, man har foreslået, hvorefter grundejerne får 16 pct. og samfundet 14 pct. til en nedsættelse af de kommunale skatter, som også grundejerne får del i, helt rimelig.

Man kommer her frem til en rent principiel gennemførelse af grundskylden, idet

man omlægger skat til skyld. Det er naturligvis for retsforbundet et skridt i den rigtige retning, at man pålægger en stigende grundværdi en afkastning til samfundet, som er udtryk for en jordrente, som grundejerne i forvejen skal afgive ikke til samfundet, sådan som forholdene er i dag, men til kapitalen. Der er det, retsforbundet siger: det er jo helt urimeligt, at renten af de værdier, der skabes i samfundet af samfundet som helhed og i fællesskab, skal gå til kapitalmagten; det må være det eneste rigtige, at denne rente går i samfundets kasse til bestridelse af samfundets fælles udgifter. Derfor er vi naturligvis glade for den rent principielle grundskyldlovgivning, der her bliver gennemført.

Man klager fra visse sider over, at grundejerne får for lidt. Men hvad er det, grundejerne får i forbindelse med revisionen af disse love? De får 6 pct. af 1939-lejen til fri rådighed, og hvis man lægger det oven på den forrentning, de i forvejen har af de investerede pengemidler i ejendommene, betyder det dog en væsentlig forøgelse af nettoudbyttet af de investerede midler. Dertil kommer, at man vinder ikke mindre end 10 pct. til henholdsvis indvendig og udvendig vedligeholdelse, som naturligvis også kommer grundejerne til gode, om ikke før, så den dag, salg af ejendommene finder sted. De holder bedre deres værdi, fordi de bliver bedre vedligeholdt.

Samtidig med dette får grundejerne andel i de kommunale skattnedsættelser, der kommer. Det vil faktisk sige, at grundejerne får en væsentlig del af den kage, der her bliver skåret, men endvidere betyder den lovgivning, der nu skal gennemføres på dette område, en væsentlig frigørelse. Den betyder et stort skridt frem imod et frit boligmarked. Den betyder en afvikling af statsfinansieringen og også en afvikling af m²-tilskuddet. Den betyder, at lejekontrollen ophæves i det fremtidige nybyggeri, der opføres uden offentlig støtte, og den betyder, at bopælskravet foreslås ophævet. Det er en lovgivning, der for længst burde have været gennemført. Det er nu faldet i trekantregeringens lod at skulle gennemføre en sådan upopulær lovgivning, men det vidner om, at de opgaver, der foreligger i dag for det danske folketings, bliver behandlet på en objektiv måde.

[Niels Andersen.]

Man går inden for de tre partier til opgaverne med en virkelig objektiv indstilling og vil løse dem på en saglig og nøgtern måde. I modsætning hertil er der i meget af det, man møder i oppositionens presse, en subjektiv indstilling, der slår én i møde; det er personlige hensyn, der skal tages, fremfor hensyn til det, der gavner landet og befolkningen. Det, der kendetegner trekantereringen i dag, er, at den virkelig kan løse de opgaver, der foreligger, så det bliver til gavn for vort land og vort folk. Den kommende tids politiske afgørelser vil have overordentlig stor betydning for den udvikling, der skal præge hele vort erhvervsliv. Det er mit håb, at der vil blive udfoldet et øget initiativ, så at ikke alene produktionen, men også produktiviteten øges, og således at den enkelte borger kan få et større udbytte af sit arbejde. Den økonomiske situation er i øjeblikket så gunstig, at en sådan udvikling kan finde sted, men det forudsætter forståelse og medvirken fra hele befolkningen.

Fuglsang: Den højtærede statsminister sagde i sin åbningstale, at den storpolitiske udvikling i det forløbne år både havde givet verden håb og beredt den skuffelser, og man må jo ubetinget give statsministeren ret. Vi kommunister vil nu, som vi har gjort i hele vor virksomhed, aktivt støtte alt det, som giver håb om fred og fremgang, og vende os mod de kræfter, som er en trussel mod freden og dermed mod vort land.

Ser vi tilbage på det år, den højtærede statsminister omtalte, ser vi, at verden over vokser folkenes bevidste modstand mod atomkrig og atomprøvesprængninger. Gallupundersøgelser i en række lande har bekræftet det, som enhver måtte anse for naturligt, nemlig at denne modstand kommer fra det altovervejende folkeflertal i de forskellige lande. Dertil kommer fællesudtalelser og erklæringer fra fremragende videnskabsmænd, som ved, hvad det drejer sig om, og som med den alvor, sagen fortjener, stiller sig bag kravet om at standse den frygtelige leg med menneskehedens fremtid, som atombombesprængningerne er. Støttet på disse ting og på mange andre hæver ansvarsbevidste politikere i en række lande deres røst. Det gælder i Sovjetunionen

og de socialistiske lande, som ikke alene gang på gang har stillet deres konstruktive forslag om standsning af prøvesprængninger, men også i praksis på ubestridelig måde har vist deres gode vilje ved gennem en periode ensidigt at indstille deres forsøg, ligesom man fra den side allerede har gennemført omfattende nedskæringer af de militære styrker. Men det gælder også vestlige statsmænd. Jeg kan nævne Nehru fra Indien, og vi kan her fra Skandinavien f. eks. nævne udenrigsministrene; ganske specielt har den svenske udenrigsminister Ündén i FN taget en ganske klar og utvetydig stilling for et almindeligt, altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger. Til støtte for dette krav praktiske gennemførelse kommer så, at ekspertkonferencen i Genève, i sig selv et betydningsfuldt fremskridt, på grundlag af udtalelser af nøgterne videnskabsmænd fra begge sider er kommet til det resultat, at den fornødne kontrol med et sådant forbuds overholdelse meget vel er mulig i vore dage. Det vil sige, at afgørende for, om der skal ske noget, bliver den gode vilje ikke blot hos jordens almindelige jævne mennesker — deres stilling kender vi — men hos de ansvarlige politikere, der har afgørelsen.

Jeg kan på denne baggrund naturligvis kun udtrykke min tilfredshed med, at regeringen tilsiger at ville medvirke til at mindske spændingen i verden og medvirke til at gøre FN til en stærk fredsfaktor; men tiden, vi har oplevet, har også lært os, at fredens bevarelse ikke blot er et spørgsmål om at blive enig om, hvor modbydelig krig er, og hvor ønskværdig fred er, men det er et spørgsmål om en effektiv indsats; og derfor må det efter vi kommunisters mening være sådan, at skal dette tilsagn få praktisk betydning, må det efterfølges af en effektiv og selvstændig dansk indsats i de forskellige internationale organisationer, bl. a. med hensyn til sådanne problemer som, at der ufortøvet gennemføres en altomfattende standsning af forsøgene med atom- og brintbomber, at der ufortøvet gøres en indsats for, at alle militære baser på fremmed område ophæves, at der gøres en indsats for, at der bliver gennemført en gradvis, men en effektiv nedsættelse af staternes militære udgifter, og, som den sovjetrussiske udenrigsminister Gromyko

[Fuglsang.]

har foreslået, at en del af de midler, som spares herved, passende kunne anvendes til ophjælpning af de underudviklede lande i stedet for, som det i øjeblikket er tilfældet, at blive anvendt til at føre krig med imod dem.

Dette var nogle af de punkter, som giver os anledning til håb. Men det er desværre kun den ene side af den storpolitiske udvikling. Den anden er, at verden netop i denne sommer to gange med en månedes mellemrum bogstavelig talt har været bragt til den yderste rand af en storkrig med alt det, en sådan med vor tids militært teknik betyder for menneskeheden. Den første akutte situation opstod i mellemøsten. I overensstemmelse med den af oliekongerne inspirerede Eisenhowerdoktrin satte en mægtig amerikansk flåde sig i gang mod det lille Libanon, samtidig med at engelske tropper blev landsat i Jordan. Den anden situation opstod i det fjerne østen, hvor en anden amerikansk flåde udrustet med flyvemaskinmoderskibe og atombevæbnede fly stævnedes op for den kinesiske folkerepublik med dens 600 mill. mennesker, og den latente fare, som derved opstod, er jo faktisk ingenlunde overvundet og vil næppe blive det, så længe USA faktisk som den eneste faktor stadig holder den fallerede Chiang Kai-shek ved magten på et stykke af Kinas jord.

Det må være sådanne begivenheder, som giver regeringen anledning til at konstatere skuffelser og, håber jeg, anledning til overvejelser. Hvem er det nemlig, som direkte har fremkaldt disse dødsensfarlige situationer ved deres urimelige indblanding i andre landes indre forhold? Det er jo vore partnere og våbenfæller fra NATO-stater, om hvem vi mere end én gang har fået at vide, at den slags lande ikke fører angrebskrig. De militære stabe, der leder tropperne i mellemøsten og Kina, og vi kan for den sags skyld også tage Cypern og Algier med, er de selv samme stabe, som vi er forbundet med gennem vort fælles medlemskab af NATO. Men hvad fortæller det? Det fortæller, at den sikkerhed, vort land angiveligt har opnået gennem vort medlemskab af NATO, i virkeligheden består i en frygtelig sandsynlighed for, at vi pludselig kan komme til at stå over for den forfærdelige kendsgerning, at vi bliver deltagere i en alt øde-

læggende krig, som vi ingen indflydelse har på, og som vi ingen sympati har med.

Men der er en anden ting i dette militære medelhavseventyr, der burde mane os til eftertanke, nemlig den kendsgerning, at en række NATO-lande med deres flyvepladser blev brugt direkte i dette spil mod tredjeland, således Vesttyskland og Italien, foruden at angriberlandene med kynisk foragt for deres egne neutralitetsforpligtelser overfløj det neutrale Østrig. Dette burde være endnu en advarsel imod at fortsætte en videre udbygning af det flådesamarbejde, som er kommet i gang med Vesttyskland og dets revanchelystne, aggressive militær, for det kan komme til at betyde, at vi kommer til at spille den samme rolle i Østersørummet, som nævnte to lande spiller i udviklingen i Middelhavet. At der findes planer om noget sådant, og at der findes kredse herhjemme, der velvilligt går ind for en udvidelse af samarbejdet med Vesttyskland, er velkendt. Blandt andet holdt Slesvig-Holstens nye øverstkommanderende, kontreadmiral Rogge, der ligesom talrige af sine fæller også spillede en rolle i Hitlers værnemagt, ved sin tiltræden den 15. april en tale, hvori han udtalte ønsket om et samarbejde mellem alle tre våbenarter omfattende, som han kaldte det, det tyske rum overhovedet. Alle de, som husker tiden op til den anden verdenskrig — og skulle der ikke være grund til at tænke på det netop nu, da man mindes Tsjekoslovaakiets skæbne dengang — kan ikke være blinde for, at der ikke alene med hensyn til personer og de taler, disse har holdt, men også på andre områder er talrige paralleller mellem udviklingen i Tyskland nu og i disse uhyggesvangre år. Jeg erkender, at der er lyspunkter nu, som ikke var der dengang. Først og fremmest føres der en bevidst kamp fra den store tyske arbejderklasse mod militariseringen i almindelighed og mod den vesttyske værnemagts udrustning med atomvåben i særdeleshed. Her, i den vesttyske arbejderklasse og andre fredsvenlige kræfter i Tyskland, og ikke i en ny tysk værnemagt ligger vort og andre tyske nabolandes håb.

Når man taler om Tyskland og udviklingen inden for NATO-staterne, må man vel sige, at det demokratiske element efterhånden svinder ind og for øvrigt også det indre sammenhold inden for NATO. Netop i disse

[Fuglsang.]

dage og måneder kæmper de demokratiske kræfter i et andet NATO-land, nemlig Frankrig, en fortvivlet kamp for resterne af deres eksistens og, tør jeg vel sige, netop med kommunisterne som den førende og mest effektive kraft. Man har i denne forbindelse talt om, at demokratiet og parlamentarismens krise i fransk politik har været skyld i Frankrigs svaghed. Det er ikke rigtigt. Netop de, som taler sådan, har i praksis undergravet og udhulet demokratiet og parlamentarismen, bl. a. derved at de i en årrække ikke har været i stand til at danne en virkelig levedygtig regering, fordi man bevidst og stædigt har nægtet at anerkende og arbejde politisk sammen med det parti, som Frankrigs vælgere gjorde til det største, Frankrigs kommunistiske parti.

Hvad sammenholdet i NATO angår, kunne jeg nævne de bitre prøver, dette sættes på i Englands, Grækenlands og Tyrkiets indbyrdes forhold til Cypern; men jeg vil holde mig til et for os mere nærliggende, men ikke mindre tankevækkende eksempel, nemlig forholdet mellem England og Island angående det islandske søterritorium.

Rent umiddelbart vil jeg tro, at det på mange virker lidt ejendommeligt og afslørende, at medens vore NATO-partnere USA og England frejdigt hævder, at de har berettigede nationale interesser at forsvare tusinder af kilometer fra hjemlandets kyster, nægter England blankt at anerkende en lille våbenfælle som Islands ret til at hævde sine nationale interesser blot 12 sømil til søs, til og med på et område, som enhver må erkende er af afgørende betydning for det lille folks økonomi. Det ville være forståeligt, om en eller anden islænding spurgte: ja, nu har vi altså fået NATO til at forsvare os mod vore fjender, men hvor i al verden skal vi ty hen for at få beskyttelse mod vore venner?

Noget andet er, at vi ikke med ligegyldighed kan se på det overgreb, som Island er offer for. Jeg tænker ikke alene på den sympati, som måtte være følgen, om der overhovedet var hjerte og mening bag den megen tale om nordisk samhørighed; men jeg tænker også på, at ligesom Island har interesser at sikre vedrørende fiskebestand langs sine kyster, har vi interesser med hensyn til beskyttelse af Færøernes og Grønlands fisketerritorier.

Ud fra hele denne storpolitiske udvikling er det for os kommunister betænkeligt, at den højtærede statsminister erklærede, at grundlaget for vor udenrigspolitik, foruden medlemskabet i FN, også fortsat skal være vort tilhørsforhold til NATO. For os at se er det ikke fortsættelsen af en sådan politik, vi har brug for, det er en anden politik, som vi kommunister vil gøre os til talsmænd for: en selvstændig dansk udenrigspolitik, der udelukkende dikteres ud fra hensynet til Danmarks og det danske folks interesser. Derudfra vil vi vende os såvel mod videreførelsen af det dansk-tyske flådesamarbejde som også mod enhver tanke om fredstidsstationering af fremmede tropper, hvad enten denne tanke fremsættes af politiske eller militære kredse, af udenlandske eller indenlandske personer.

Vi vil i denne forbindelse endvidere henstille til regeringen, at den omsider gør ende på visse officerskredses trang til at optræde som politikere og til så at sige at danne en stat i staten. Ikke mindst på dette område burde der være grund til at lære af Frankrigs erfaringer.

Angående vor stilling til forsvarsordningen skal der ikke være tvivl: vi kommunister er fortsat modstandere af enhver form for bevillinger til NATO og NATOs militær, sådan som vi i praksis har vist det gennem årene ved at stemme imod finanslovsforslaget, netop på grund af dets militære bevillinger.

Udadtil vil vi — og her er vi på linje med den højtærede statsministers erklæring — støtte enhver indsats for fremme af fred og afspænding, herunder ikke mindst tanken om en atomfri zone i Mellemeuropa, som Danmark efter vor mening bør søge tilslutning til.

I virkeligheden hænger hele denne militærpolitiske usikkerhed og uro sammen med en tilsvarende økonomisk og politisk udvikling. De faktiske tal for produktion, handel og beskæftigelse i verdens førende lande giver for mig at se ikke noget særlig sikkert grundlag for det lyssyn med hensyn til fremtiden, der ligesom har skinnet igennem i visse af talerne i dag. Men netop fordi økonomi og politik hører sammen, har i praksis de militære grupperinger været fulgt parallelt af tilsvarende økonomiske. Marshallplanen fulgtes med Atlantpagten, og

[Fuglsang.]

på samme måde følges Vesttysklands stræben i dag efter at opnå en dominerende militær stilling af en tilsvarende stræben på det økonomiske område, udtrykt gennem markedsplanerne. For øvrigt synes jeg, at ligesom man stadig må konstatere revner i NATOs militære sammenhold, er det også meget svært at finde takten i den økonomiske udvikling. Man behøver i så henseende blot at følge brydningerne mellem tyskernes tanke om et af dem selv domineret fællesmarked og englændernes forsøg på som modstykke at skabe et frihandelsområde.

Vi kommunister er modstandere af såvel fællesmarked som frihandelsområde og er overhovedet imod ensidigt vendte økonomiske blokdannelser. Hvis vi ser på fællesmarkedet, hvad drejer det sig så om? En tilslutning til det vil som bekendt betyde, at vi, afgrænset udadtil af høje toldmure, lukker os inde i en økonomisk fold, hvor de indre toldgrænser staterne imellem er ophævet, hvor der er fælles arbejdsmarked, kapitalmarked, løn- og socialpolitik.

Men hvem er det, vi lukker os ind til, overgiver os til, kan man måske sige, eftersom vi ophæver de grænser, som ellers skiller staterne fra hinanden? Det er seks europæiske stater, som har det fælles, også med os, at de lider under afsætningsvanskeligheder, og alle håber at finde afsætning på det fælles marked. Det er også lande med arbejdsløshed, og med hensyn til social og lønmæssig udligning er det lande, som er mindre udviklede, end vort land er. Men spørgsmålet bliver, hvem der vil klare sig i den strid, der uundgåeligt vil opstå, når man vil klare sine egne problemer på andres bekostning. Det vil den stærkeste, og den stærkeste er Vesttyskland. Det er ikke tilfældigt, når det er sagt, at gennemførelsen af fællesmarkedet i virkeligheden vil betyde, at de tyske monopoler herigennem økonomisk vinder den sejr, som Hitlermilitæret knækkede halsen på.

Og hvordan vil vor stilling blive inden for foretagendet? Vor hovedpine er vor landbrugseksport. Det ærede medlem hr. A. C. Normann omtalte meget rigtigt de betingelser, hvorunder vor landbrugseksport i øjeblikket må konkurrere med andre lande, statsstøtte og restriktioner. Men netop landbrugsvarerne er jo undtaget fra den almin-

delige liberaliseringsproces, og den, der tror, at der vil blive ændret noget afgørende i så henseende, han har været i stand til at bevæge sig gennem verden uden at lære eller se ret meget af det, der foregår omkring ham.

Hvad industrien angår, er jeg selvfølgelig ikke blind for dens betydning og for industrieksportens betydning, men også her er der grund til eftertanke. Sammenlignet med de lande, vi kommer til at konkurrere med såvel på vort eget hjemlige som på det ydre marked, er dansk industri sådan stillet, at vi må indføre en række vigtige råstoffer, brændsel o. s. v.

Men her, og også på andre områder, må vi huske på, når vi taler om liberalisering, at det ikke blot er et spørgsmål om statens indgreb og restriktioner. Det er også et spørgsmål om de store monopoler, deres pris- og konkurrencebegrænsende aftaler, og det burde vel her give grund til eftertanke, at den oprindelige kerne i fællesmarkedet er den såkaldte Kul- og Stålonion med aftalen om, at de pågældende lande skal levere til hinanden til lavere priser end dem, man forlanger af udenforstående, og det vil i så henseende blive Danmark. Der er ingen anledning til at vente, at dette vil ændre sig under fællesmarkedet. Derfor er der grund til at hæfte sig ved det resultat, som er fremkommet af undersøgelsen vedrørende markedsplanerne, nemlig at en tilslutning til fællesmarkedet vil betyde, at ikke mindre end 40 pct. af vor industri vil komme i farezonen.

Jeg kan naturligvis ikke nægte, at vor handelspolitiske situation kræver størst mulig opmærksomhed; det er nødvendigt, at alle muligheder i så henseende undersøges. Derfor kan det vel også være nyttigt at se på vor hidtidige handel og dennes fordeling, sådan som den var i 1957. Nævnte år eksporterede vi til vore nordiske nabolande for 1 118 mill. kr.; vi indførte for 1 330 millioner og havde følgelig et indførselsoverskud på 212 mill. kr. For Storbritannien var tallene: eksport 2 229 mill. kr., import 2 286 mill. kr., d. v. s. et importoverskud på 57 mill. kr. Til de seks fællesmarkedslande solgte vi for 2 495 mill. kr., men købte for 3 400 mill. kr., d. v. s. et importoverskud på ikke mindre end 905 mill. kr. Til Amerika solgte vi for 1 105

[Fuglsang.]

mill. kr., indførte for 1 373 mill. kr. og havde følgelig et underskud på 268 millioner. Og endelig havde vi til Østeuropa et underskud på 82 mill. kr., nemlig fra en eksport på 260 mill. kr. og en import på 342 mill. kr.

Netop disse sidste beskedne tal er der efter min mening al mulig grund til at se på. Det drejer sig dog trods alt om lande, som trods vore handelstals beskedenhed omfatter en ganske betydelig del af kloden og dens indbyggere, lande, som ubestrideligt er inde i en rivende udvikling med en hastigt stigende og krisefri økonomi. Naturligvis kan man kun hilse det med tilfredshed, at der nu endelig er afsluttet en aftale om køb af olie i Sovjetunionen, oven i købet til priser, der ligger en tredjedel under monopolernes, men man må have lov til at spørge sig selv, hvorfor det varede så længe, når dog vore nabolande i lang tid har haft en sådan handel. Man spørger sig selv: mon der ikke skulle foreligge andre muligheder, mon der ikke skulle stå andre opredte senge klar, blot vi viser initiativ?

Overhovedet er der efter vi kommunisters mening grund til at støtte det forslag, der fra de finske folkedemokrater er tilsendt Nordisk Råd, om fra Nordens side at foretage en virkelig effektiv undersøgelse af, hvilke muligheder der findes for at komme til at handle mod øst. Netop her ligger en naturlig opgave for Norden og for det nordiske økonomiske samarbejde. Det centrale i noget sådant kan af mange grunde ikke først og fremmest blive vor indbyrdes samhandel, men netop vor fælles optræden udadtil, byggende på den kendsgerning, at vore lande produktions-, handels- og søfartsmæssigt i forbindelse med vor beliggenhed mellem øst og vest vejer adskilligt tungere til, end vort folketal i og for sig berettiger til.

Hvis vi ser på vort eget lands historie, viser den, at det altid betød velstand, når vi udnyttede denne beliggenhed i den fredelige handels tjeneste; netop vor hovedstad København er jo, som navnet siger, vokset op som købmændenes havn. Men det har

aldrig bragt noget godt, når vi ud fra vor beliggenhed udviklede os i diverse stormagters militære eller strategiske planer. Det gælder stadig, at valget for os er enten at være bro og handelsvej mellem to verdener eller at blive en økonomisk udmark i et fællesmarked og en militær forpost for NATO. Vi kommunister vil i vort lands og vort folks interesse arbejde for det første. Vi vil såvel ud fra egne afgørende interesser som af hensyn til samarbejde og afspænding i verdensmålestok gå ind for, at alle muligheder for samhandel og samarbejde til alle sider udnyttes.

Jeg vil herfra sige lidt om vore indre politiske forhold. Der møder os stort set det samme billede som internationalt: en økonomisk og afsætningsmæssig usikkerhed, som de, der har magt til det, søger at lette for deres eget vedkommende ved at vælte virkningerne af den over på andre. Sådan har det trods al tale om velfærdsstat været i alle efterkrigsårene, og dette er på ingen måde ændret under den nuværende trekant-regering.

Det er efterhånden blevet noget af en vane at måle indenrigspolitikken ud fra vor valutastilling. Venstre lader ingen lejlighed gå fra sig til at fortælle, hvordan det var i deres regeringstid, og det nævnes da også tid til anden af den nuværende regering, at valutastillingen er bedre, end den var for et år siden. Det lyder meget godt, men det lønner sig her at se på — ligesom ved de overskud, kommunerne forelægger i deres regnskaber — hvor disse overskud kommer fra, hvem har betalt dem. Selvfølgelig kan man med hensyn til valutabalancen pege på forskellige forhold, bl. a. bedringen i bytteforholdet, dels også den mindre import, både værdimæssigt og mængdemæssigt. Men afgørende har det også været, at bag denne bedring af valutabalancen ligger en bevidst hårdhændet forbrugsbegrænsningspolitik vendt mod de små i samfundet. Med andre ord, bedringen i valutastillingen er i høj grad købt på bekostning af den brede befolknings levestandard. Et ganske godt

[Fuglsang.]

indtryk af en sådan bevidst offensiv på andre fronter, først og fremmest mod arbejderklassen, men også mod andre arbejdende lag af befolkningen, får man ved at kaste et blik på den økonomiske udvikling siden forårets overenskomstsituation. Den højtærede statsminister taler om, hvor højt regeringen værdsætter det voksende samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter om at øge produktiviteten og dermed de forskellige erhvervsområders konkurrenceevne. Men hvordan ser det ud med dette samarbejde i virkeligheden? Der er nu gået tre fjerdingår, siden de 3-årige overenskomster blev afsluttet. Vi husker, hvordan det skete. Både statsministerens andel i afslutningen og hans ønske om, at det netop skulle blive 3-årige overenskomster, er nogenlunde kendt. De faglige lederes indstilling og indsats genspejles i Eiler Jensens nytårsudtalelse om, at 1957 var et kommissionsår af vældigt omfang, hvor man på kort tid løste så meget arbejdsretligt stof, som man ellers var flere år om.

Meningen med dette hastværk var god nok, nemlig for enhver pris at hindre en gentagelse af situationen i 1956, hvor arbejderne var i stand til at sætte deres vilje igennem trods alle fagretlige spærreregler. Derfor blev denne gang f. eks. det store og udslagsgivende Arbejdsmandsforbunds medlemmer fordelt i ikke mindre end 8 grupper. At også arbejdsgiverne og deres presse ydede deres indsats, siger sig selv. Og resultatet af alt dette udeblev ikke. Arbejderne fik de 3-årige overenskomster; de fik ikke deres krav om en 44 timers uge gennemført, men de fik den svenske ordning med gradvis nedsættelse til 45 timers ugen; de fik ikke f. eks. arbejdsmændenes berettigede krav om en mindsteløn på 200 kr. egentlig gennemført, men kun nogle højt uklare regler om et lavtlønstillæg. Nu er der som sagt gået tre fjerdingår. Hvad arbejdstiden angår, er vi alene på grund af den tekniske automatiserings udvikling inde i en så rivende proces, at dette rejser kravet om yderligere arbejdstidsforkortelse, i hvert tilfælde til 40 timer, sådan som vi kommunister har foreslået det i forbindelse med vort forslag om at ratificere den internationale konvention i så henseende. Til dette kommer, at der til overenskomsternes bestemmelse om arbejds-

tiden er knyttet et krav om effektivisering af denne, sådan at produktionen ikke går nedad. Dette er i den forløbne tid af arbejdsgiverne søgt udnyttet sådan, at man har søgt at fratage arbejderne gamle hævdevundne pauser, søgt at øge det opslidende tempo med stopur og nye rationaliseringsbestemmelser og overhovedet at føre en sådan politik på vore arbejdspladser, at det kun skaber frygt og usikkerhed blandt arbejderne. Men man har samtidig erfaret, at det ikke er på den måde, man skaber den ro på vore arbejdspladser, man havde håbet at nå gennem de 3-årige overenskomster. På en række arbejdspladser har arbejderne ved arbejdsnedlæggelse værget sig mod de overgreb, som de udsættes for.

Hvad de yderst beskedne lavtlønstillæg angår, har man endnu tre fjerdingår efter ikke fundet ud af dem og været i stand til at sætte dem i kraft, og det ser ikke ud til, at det vil ske på denne side af nytår. Da de ikke har tilbagevirkende kraft, vil det netop ramme de dårligst lønnede ganske hårdt, samtidig med at arbejdsgiverne, ubesværet af nogen kontrol med priser og avancer, tilegner sig hele rationaliseringsgevinsten for sig selv. De samme myndigheder, som var så hurtige og effektive, da det gjaldt lønningerne, er ganske anderledes forsigtige og tøvende, når det gælder priser og avancer.

At der er tale om en regulær offensiv mod arbejdernes lønninger, viser en række politiske foreteelser i den samme tid. Bl. a. er der af lovgivningsmagten foretaget indgreb, hvis bevidste virkninger faktisk forrykker det grundlag, lønningsforslaget blev vedtaget på. Jeg kan nævne, at da man havde fået arbejderne bundet for tre år og umiddelbart efter, at det lønregulerende pristal var udregnet, gav man efter for storbøndernes krav om højere kornpriser, hvilket også kom til at betyde højere priser på brød.

Endnu mere alarmerende er imidlertid forslagene om nye leje- og boligstøttelove. Det er ikke, fordi jeg mener, at man ikke har brug for fornyelser på disse områder. Vort land har stadig et stort udækket boligbehov, som ikke vil blive mindre nu, da de store årgange snart begynder at gøre sig gældende også på dette område. Og hvad angår den boligmasse, der findes, er lejen i hvert fald for nybyggeriets vedkommende oppe i sådanne højder, at den faktisk er

[Fuglsang.]

umulig at betale for mennesker med jævne indtægter. Følgelig var der al mulig grund for regeringspartierne til at gennemføre deres løfter ikke mindst fra valgkampene om bedre og billigere boliger. Det er bare ikke det, forslagene drejer sig om. Det, man arbejder hen imod, er en klækkelig forhøjelse dels til fordel for de offentlige kasser — jeg er nu ikke så sikker som det ærede medlem hr. Niels Andersen på, at det bliver en omlægning fra skat til grundskyld; alle erfaringer fortæller mig, at det bliver en gang grundskyld oven på de gamle skatter — dels til fordel for de private husejere, men det sker jo på den måde, for stadig at holde mig til overenskomsterne, at disse forhøjelser træder i kraft til 1. april, mens dyrtidsreguleringen først finder sted 5 måneder senere, og alligevel er der stadig folk, der hævder, at det er dyrtidsreguleringen, som driver vort prisniveau i vejret.

Denne økonomiske og produktionsmæssige udvikling har haft en anden følgesvend: arbejdsløsheden. Jeg så af en tegning i et blad for nylig, at man kan fremstille automatiske maskiner, der kan lave biler, men man kan ikke lave maskiner, der kan købe dem, og de folk, som maskinerne gør arbejdsløse, kan heller ikke. Dertil kommer, at regeringens nedskæringspolitik har haft en direkte arbejdsløshedsskabende virkning. Ganske vist siger regeringen fortrøstningsfuldt, at beskæftigelsen er bedre end før, at den er relativt god. Men alligevel kan det ikke for os være rigtigt, at der i en såkaldt velfærdsstat i juni, juli, august og september har været henholdsvis ca. 30 000, 31 500, 34 500 og 34 000 arbejdsløse, altså familier, som i disse bedste sommer måneder har måttet leve for under 100 kr. om ugen, og der er jo intet, der tyder på nogen forbedring i den retning, snarere det modsatte.

For os at se ligger her en central opgave. En sådan arbejdsløshed er ikke alene i modstrid med snakken om velfærdsstat, men er en skamplet på demokratiet. Derfor må der sættes ind her. Vi kommunister har gang på gang rejst spørgsmålet og peget på opgaver, der trænger sig på, og vist, hvor midlerne kan hentes. Vi har henvist til behovet for boliger og til andet påtrængende byggeri, sygehuse og de skoler, som er nødvendige, hvis den nye skolelov skal få

virkelig værdi. Vi har støttet Dansk Arbejdsmands Forbunds henvendelse til kommuner og amter om at sætte beskæftigelsesarbejder i gang, og vi har vist, hvor pengene kan hentes, nemlig i de mægtige beløb, som kastes ud til militære, uproduktive formål. Vi har ikke noget imod de egnsudviklingsplaner, der med henblik på beskæftigelses spørgsmålets løsning er udarbejdet, men de må ikke blive lynafledere for arbejdernes berettigede krav om, at der ikke mindst i arbejdsløshedsøerne må ske noget og ske noget nu.

Netop her er der et forhold, som falder mig i øjnene. Jeg vil nævne et par eksempler. Det ene er tanken om at oprette en cykelfabrik i Jetsmark kommune, vel vor mest omtalte arbejdsløshedsø. Denne tanke blev i virkeligheden torpederet af de andre cykelfabrikker. Det andet eksempel er fra Ålborg. Her har man på cementfabrikken Norden i en årrække fremstillet råjern og derved dels sparet nogen valuta, dels beskæftiget 300 arbejdere i denne arbejdsløshedsramte by. Nu har ejerne af denne fabrik fundet på, at de vil standse denne virksomhed og derved yderligere kaste 300 familieforsørgere på gaden. Man kunne måske også nævne de vanskeligheder, der tilsyneladende har været ved at få lov til at udnytte saltet i vor undergrund.

Alt dette foruden meget andet inden for byggeriet og inden for sukkerindustrien, hvor der er vanskeligheder ved at få oprettet nye sukkerfabrikker, viser, hvor falsk det er, når de borgerlige partiers ordførere her fremhæver det private initiativ og dets værdi. Det private initiativ begrænses af private snævre fortjenesteinteresser, dets samfundsforholdsinteresse tæller ikke meget med. Det rejser for mig spørgsmålet om nødvendigheden af at skride til rationalisering på vigtige områder. For os kommunister at se vejer borgernes krav om ret til arbejde samfundsmæssigt tungere end noget privat menneskes profitønsker, og kan eller vil de private ikke holde hjulene i gang, så har samfundet både ret og pligt til at gøre det. Groft sagt: indenrigspolitisk vender vi kommunister os mod en politik, som stedse vender den tunge ende nedad, og vi vil, når vi ser på forholdene på arbejdsmarkedet, støtte de kræfter og de bevægelser, som ikke alene kræver grundlaget for indgåede over-

[Fuglsang.]

enskomster respekteret også af lovgivningsmagten, som ikke alene kræver fuld dækning for dyrtiden, men som også kræver deres lønmæssige andel af den rationaliseringsgevinst, som indhøstes i disse år.

I strid med hele udviklingen, både med det stadig mere opslidende tempo på vore rationaliserede virksomheder og med den konstante arbejdsløshed, er i vore øjne den forhøjelse af aldersgrænsen for at få folkepension, der har fundet sted. Der bliver her et spand af år mellem den tid, hvor man endnu har let ved at få arbejde, og den tid, hvor man kan få folkepension. På den baggrund har vort parti da også stillet forslag om igen at få aldersgrænsen sat ned.

Dertil kommer, at på den anden side rykker de store årgange frem med deres arbejdsmæssige og uddannelsesmæssige problemer. Lad mig nævne, at man har beregnet det årlige behov for lærepladser til ca. 28 000. Heroverfor står i praksis for første halvår i år 10 210 lærepladser mod 11 710 i fjor. Stillet over for disse kendsgerninger er det nødvendigt, at regeringen og folkettingen tager deres ansvar. Det samme gælder med hensyn til den højere uddannelse, ikke mindst for også på dette område at imødekomme vort lands almindeligt stigende behov for teknikere, hvis man vil hævde sig i den hårde internationale konkurrence.

Vi ved, at dette koster penge, ligesom det også vil koste penge at omsætte den nye skolelov i levende, frugtbar virkelighed, men det er i en tid, hvor der tales meget om investering, ikke den dårligste investering, der foretages i ungdommens uddannelse, og hvad pengene angår, vil jeg også her pege på militæret, så sandt som det for mig er mere nødvendigt, at der bygges skoler end kaserner, mere nødvendigt, at der uddannes lærere, end at der uddannes officerer.

Endelig et par ord om udviklingen i landbruget og i denne forbindelse først flugten fra land til by. Hvorfor denne flugt? Der kan være mange årsager, men en væsentlig årsag er den samme som den, der ligger bag disse års store udvandring, nemlig den simple og hårde kendsgerning, at disse mennesker ikke dér, hvor de kommer fra, har kunnet finde en fremtid for sig selv og

deres evner. På landet fortrænges de dels af mekaniseringen, dels også af den alt for ringe udstykning, både fordi lovgivningen ikke har vist sig tilstrækkelig, og fordi de love vi har, ikke administreres tilstrækkelig effektivt. Vi kommunister vil støtte husmændenes krav om ændring af disse forhold. Vi støtter kravet om, at ingen må eje eller drive mere end én ejendom. Vi ønsker videre retten til ekspropriation gennemført, hvor det er nødvendigt, både når det gælder oprettelsen af nye brug, og når det gælder fremskaffelse af tillægsjord, og vi ønsker låneforholdene således ændret, at de svarer til tidens krav; det gælder bl. a. byggelånene og deres størrelse. Også her møder man, ikke mindst fra borgerlig side, spørgsmålet om, hvem der skal løse disse opgaver, og hvordan de skal løses, og de ledsages af et angreb på den statsfinansierede udstykning. Ja men hvor skulle den ellers komme fra? Er der nogen, der tror, at der vil komme megen jord frem ved hjælp af hr. Garth-Grüner og hans Tolvmandsforeninger? Det vil der ikke, men Danmarks husmænd kunne have grund til at vente en virkelig positiv indsats af en regering, der i så udpræget grad bygger netop på arbejdere og det mindre landbrug, og mellem arbejdere og det mindre landbrug findes der ingen grundlæggende modsætninger.

Det er, selv om det modsatte med flid fremhæves, ikke arbejdernes skyld, at den i høj grad stigende produktivitet ikke omsættes i tilsvarende mindre omkostninger med hensyn til de varer, landbrugerne skal købe. Det, som er skyld heri, er monopolerne og deres konkurrencebegrænsende aftaler. Dertil kommer, at arbejdere og småbrugere i samme grad rammes af den almindelige offensiv, der ensidigt er vendt mod de små i samfundet. Et eksempel for landbrugets vedkommende er de kornordninger, som vi kommunister stemte imod, og som i virkeligheden er en støtte fra de små brug til de større kornproducerende brug.

Endelig til slut: der er brug for en ny politik, der er brug for en politik, som udadtil kan tjene til at fjerne storkrigens truende skygger fra vort land, og som politisk og handelsmæssigt kan sikre os de fredelige forbindelser og afsætningsmuligheder til alle sider, som vi har brug for. En politik, der indadtil sikrer, at vi uhæmmet af inden- som

[Fuglsang.]

af udenlandske finansgruppers spekulationer udnytter vore muligheder for at skabe beskæftigelse for alle til højnelse af folkets materielle og kulturelle niveau. Vi har den fornødne arbejdskraft, vi kan hente de fornødne midler dels fra de uproduktive militærudgifter, dels fra kapitalisternes stigende indtægter.

En sådan politik vil vi kommunister gå ind for, og vil eller kan det nuværende samfund ikke løse de grundlæggende opgaver — og virkelig løse dem kan det i kraft af hele sin natur ikke — ja, så har dette samfund dømt sig selv og må vige pladsen for et nyt, for den socialisme, som i disse år går sin sejrsgang ud over verden. Om en sådan ny politik bliver gennemført, afhænger af arbejdet i tinget, men det afhænger også af den store brede befolknings vågenhed og indsats, af, om den erkender rigtigheden af Nordahl Griegs ord om, at intet menneske, selv om det tusind gange kalder sig upolitisk, står uden for politik. Det mest upolitiske, et passivt menneske kan drive det til, er at blive offer for politik.

(Kort bemærkning).

Ole Bjørn Kraft: Denne morgen blev offentligheden gjort bekendt med en udtalelse fra det kommunistiske partis forretningsudvalg. I den står der, at dette forretningsudvalg har besluttet at give det ærede medlem hr. Aksel Larsen orlov fra alle partimæssige funktioner indtil centralkomiteens møde torsdag den 30. oktober, aftenen før kongressen.

I går var det ærede medlem hr. Aksel Larsen her i salen som sit partis ordfører, i dag har det ærede medlem ikke været her. Dette er baggrunden for det spørgsmål, jeg vil stille det kommunistiske partis ordfører, nemlig om beslutningen om at give det ærede medlem hr. Aksel Larsen orlov fra alle partimæssige funktioner også omfatter hans virksomhed som folketingsmand, og om det er årsagen til, at det ærede medlem ikke er til stede i salen i dag.

(Kort bemærkning).

Fuglsang: Jeg ville finde det rigtigt, om det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft lige som andre ordførere i dag erkendte, at sagen

om det ærede medlem hr. Aksel Larsen er en sag, der angår det kommunistiske parti og ikke andre partier og talere her i salen.

(Kort bemærkning).

Ole Bjørn Kraft: Det er ikke nødvendigt for mig at knytte nogen særlig bemærkning til det, det ærede medlem hr. Fuglsang just har sagt. Det ærede medlem tager fejl. Spørgsmålet om det ærede medlem hr. Aksel Larsens virksomhed som folketingsmand eller forbuddet derimod fra det kommunistiske parti er en sag, som har interesse også uden for det kommunistiske parti.

Lad mig føje til det, jeg allerede her har sagt, at i den måde, det ærede medlem har taget denne sag på, ser man klart forskellen mellem et virkeligt demokrati og det, som det kommunistiske parti kalder et demokrati, men som er et diktatur.

A. Lyng: Vi grønlandske medlemmer af folketinget er særdeles glade for de udtalelser, den højtærede statsminister har fremsat under åbningsmødet vedrørende landsdelen Grønland, og vi er navnlig glade for, at statsministeren sagde, at der særlig vil blive lagt vægt på ophjælpning af erhvervslivet med opførelsen af nye fiskerianlæg. Vi sammenholder udtalelsen med de oplysninger, vi i den senere tid har fået om statens planer om at opføre fiskerianlæg i Grønland for 30 mill. kr. i 10 år i 7 distrikter. Jeg forudskikker dog den bemærkning, at jeg ikke ser, om man har planer om det samme i andre ikke nævnte distrikter, bl. a. i det folkerige distrikt Julianehåb-Nanortalik, hvilket jeg må anse for en mangel, da distriktet ikke kan nøjes med de nuværende erhvervsanlæg i de næste 10 år.

Men det, der især kalder mig frem, er, at jeg gerne vil gentage et ofte fremført ønske, nemlig billiggørelse af anlægs- og boligbyggeriet i al almindelighed. Sagen hører måske mere hjemme under finanslovdebatten, men den griber så meget ind i grønlandernes økonomi i al almindelighed, at jeg gerne vil fremdrage den i dag.

Man er i Grønland ved at få øjnene op for, at vel er det meget ønskeligt at få erhvervsanlæg og nye boliger, men det er heller ikke ligegyldigt, hvor meget de koster i opførelse og drift og vedligeholdelse. Og netop i år er

[A. Lyng.]

diskussionen herom blusset op igen som aktuelt spørgsmål.

Jeg ser i øvrigt i statsrevisorernes betænkning i år over statsregnskabet for 1956-57, at byggeomkostningerne til boligstøttehuse i Grønland havde oversteg de projekterede udgifter væsentligt. Samme spørgsmål har været fremme under landsrådsmødet hvert år, også i år, så spørgsmålet må siges at presse på i mange forbindelser. Det hævdedes endda under landsrådsmødet, at for enkelte huse var opførelsessummen ca. 100 pct. højere end anslået.

Fordyrelsen kan skyldes mange faktorer, som jeg ikke er tilstrækkeligt inde i, men det vil være fundamentalt vigtigt at få at vide, hvorfor byggepriserne har tilbøjelighed til at kravle op til unormale højder. Jeg regner med, at en del af årsagen må være, at vi på mange områder er underbemandet med faglig arbejdskraft, således at selv en del private håndværkere måtte rekvirere håndværkersvende henedefra. Men det er et spørgsmål, om det er nødvendigt at gøre det i alle fag, selv om jeg naturligvis fuldt ud anerkender, at arbejdslederne selv bør skønne over, hvad slags arbejdskraft de vil bruge og i hvilken udstrækning. Men når man hører, at i f. eks. 1957 var der 22 udsendte kontraktansatte malersvende i Julianehåbdistriktet med en arbejds løn på 10 kr. pr. time, forstår man, at anlægs- og boligbyggeriet fordyres.

Jeg tror ikke, at noget byggeri er rentabelt, såfremt det hovedsagelig bygger på en sådan arbejds løn, hverken henede i Danmark eller i Grønland. Det er i hvert fald en for tung byrde for forbrugerne. Det gælder fiskeri, og det gælder fåreavl og boligbyggeri. I den forbindelse vil jeg sige, at grønlænderne ikke bør forlange en sådan arbejds løn, selv under påberåbelse af ligeløn. Et sådant krav har allerede ramt mange grønlændere økonomisk, nemlig dem, der skal afdrage og forrente lånene og erhvervsanlæggene.

Mange grønlændere betaler nu allerede for stor husleje i sammenligning med landsmænd henede, til trods for at staten betaler 50-75 pct. af huslejen ved tilskud. Henede regner man med at skulle bruge ca. 25 pct. af indkomsterne til husleje i de nye huse. Grønlænderne betaler i husleje 50-100 kr. pr. måned plus opvarmningsudgifter, og de

sidste er ikke små på grund af klimaet, i hvilken forbindelse det må bemærkes, at de nye huse og rækkehuse ikke har moderne bekvemmeligheder som centralvarme og indlagt vand i modsætning til de rækkehuse, der bebos af udsendte folk. Det betyder højere udgifter til husleje end henede, når man ser hen til de dårligere indtjeningsmuligheder, og når man betænker, at træhuse har langt lavere levetid end murstenshuse. Lånefristen er over 30 år, men en stor del af træværket rådner normalt, når der er gået 15-20 år, og så skal der stiftes et nyt lån.

Man bliver helt misundelig, når man ser husejere henede, hvis villaejendom stiger i værdi, mens træhusene i Grønland forringes med ca. 5 pct. hvert år. Dette siges også med henblik på det private byggeri uden statstilskud, som også finder sted deroppe. Det må konstateres, at danske borgere i Grønland i den henseende er væsentlig ringere stillet end deres rigsfæller. Skattefriheden, som man plejer at drage frem som argument i sådanne tilfælde, vejer intet. Byggepriserne i Grønland bør bringes ned.

I forbindelse med planerne om særlig at lægge vægt på ophjælpning af erhvervsforholdene vil jeg mene, at det vil være fordelagtigt, om den nylig vedtagne lov om egnsudvikling kan blive effektiv også i Grønland. Erhvervsstøttebekendtgørelsen for Grønland arbejder på samme måde for at støtte privat initiativ i håndværk og erhverv, men den giver ingen statsgaranti, hvilket vil være ønskeligt i hvert fald til fiskeri og fåreavl. Dette forhold kan blive afhjulpet, såfremt vi udvider loven om egnsudvikling til også at omfatte Grønland. I så tilfælde kan vi også oprette erhvervsråd for Grønland, der giver mere indflydelse til den lokale landsdelsbefolkning deroppe.

I denne forbindelse gør jeg opmærksom på, at samme statsgaranti allerede er givet til blyudvindingen i Østgrønland. Men blyudvindingen har jo ingen økonomisk interesse for grønlænderne. Det vil efter min mening være gavnligt, om man kan give en sådan statsgaranti også til private fiskeindustrier, der søger at øge beskæftigelse og produktion deroppe. Jeg kan også nævne, at den kgl. grønlandske handels erhvervsdrift og mange virksomheder i Grønland jo

[A. Lyngø.]

allerede er faktisk statsgaranterede, d. v. s. at de fortsætter trods årlige underskud.

En sådan statsgaranti kan betyde, at flere, der henede holder sig tilbage fra at investere f. eks. i fiskehermetikfremstilling i Grønland, kan få lyst til at forsøge.

En sådan garanti kan også virke stimulerende på de erhvervsmæssige investeringer fra selve Grønland. Vi har allerede nu en del kapital deroppe, der foreløbig gemmer sig i de grønlandske sparekasser uden at blive sat ind i erhvervslivet. Grønland er begyndt at tjene penge, men foreløbig er spareevnen ringe, fordi de mange varer, man aldrig har oplevet i statsmonopolets fattige butikker, frister for den sociale positions skyld. Forbruget er for stort, og ikke en rød øre investeres i erhvervsanlæggene inden for fiskeriet, fordi det er en almindelig opfattelse, at den slags skal staten drive, da den har erfaringerne.

Men behovet for virksomheder, der øger produktionen og beskæftigelsen, er stort, og det kan staten slet ikke dække. Fra 1952 til 1956 har staten investeret 6,2 mill. kr. til produktionsmæssige formål i den del af Grønland, der er beboet af grønlanderne. Det er ca. 1,1 mill. kr. pr. år. Jeg så i et blad forleden, at det hævdes, at der henede behøves 100 000 kr. i investeringer for at skaffe beskæftigelsesmulighed for én arbejder. Når man betænker, at alt anlægsbyggeri koster dobbelt i Grønland, så skal der ca. 200 000 kr. til at starte en fabrik dér pr. arbejder. Og af dette perspektiv ses det, at vi slet ikke kan nøjes med statslige investeringer.

Men for tiden må vi med beklagelse se, at privat initiativ både henede og i Grønland holder sig tilbage fra at investere trods adgang til erhvervsstøttemidler — på enkelte undtagelser nær. Man er bange for at lide samme skæbne som dem, der har forsøgt at starte fiskeindustri og er gået fallit — efter sigende navnlig på grund af uvedkommende udgifter til landingsanlæg, elværk, vandforsyning, veje o. s. v., som private aktieselskaber henede er fri for. Samtidig hører man atter reaktionære røster, som betvivler Grønlands muligheder for privat drift.

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke deler denne pessimisme. At private virksomheder

meget vel kan trives, kan vi se i Færingehavn, hvor der efter sigende bygges betydelig billigere end af staten. Den tanke er nærliggende, at fiskerne i Grønland eventuelt kunne forsøge at starte private fiskehuse, eventuelt overtage Handelens fiskehuse på andelsbasis. Ingen har erfaring for, om det bliver rentabelt, men statsgaranti var i hvert fald et forsøg værd. Et forsøg, der lykkes, kan smitte af på andre udsteder.

Loven om egnsudvikling kan måske skabe beskæftigelse og modvirke arbejdsløshed i Grønland. Ja, man hører ikke så meget om det, men vi har faktisk megen arbejdsløshed om vinteren i alle byer, og der er endnu intet, der hedder arbejdsløshedsunderstøttelse, fordi arbejderstanden endnu ikke er således organiseret, at den kan skabe arbejdsløhedskasser. Mange arbejderfamilier lider nød om vinteren. Børn fryser og sulter, når faderen ikke kan få arbejde og skaffe penge til opvarmning og mad. Nu er vinteren i Grønland begyndt, og det bliver atter en streng tid, ikke mindst for mange ufaglærte arbejdere. Vi har her en opgave, som ikke hører til de uvæsentlige, og som stadig venter på sin løsning. Man må kun beklage, at sagen trækkes i langdrag.

Et aktuelt spørgsmål er problemet om en eventuel udvidelse af fiskeriterritoriet ved Grønland. Sagen har lige så megen aktualitet for Grønland som for Island og Færøerne. Jeg er derfor glad for den forståelse, den højtærede statsminister lagde for dagen, da han under et møde her i Folketinget i juni i år udtalte, at han vil arbejde for indførelse af tolvmilegrænsen ved Grønland.

Landsrådet er under sit møde i år fremkommet med en udtalelse, der siger, at udvidelse af Islands og Færøernes søterritorier til tolvmilegrænsen utvivlsomt vil medføre øget fremmed fiskeri i de grønlandske farvande. Den grønlandske befolkning er så godt som udelukkende henvist til at søge sit udkomme på havet, og selv om befolkningen for tiden fortrinsvis driver kystfiskeri, er det livsvigtigt for den, at fiskeriet langs dens kyster beskyttes og forbeholdes den. Her er jeg absolut på linje med landsrådet. Island har allerede indført tolvmilegrænsen. Alle nationer har trukket deres fiskerflåder uden for denne grønne undtagen englæn-

[A. Lyng.]

derne. Strømmen af fiskerfartøjer, ikke mindst af trawlere, er nu ved at blive dirigeret mod de grønlandske fiskefelter. I forvejen fisker der hundreder af trawlere, mange linedampere og i hundredvis af små fiskerfartøjer uden for tremilegrænsen.

Jeg har hørt røster henedefra, der hævder, at der ingen grund er til at frygte decimering af fiskebestanden i de grønlandske fiskefelter, og at det vil være alt for dyrt at håndhæve tolvmilegrænsen ved Grønland. Jeg kan ikke udtale mig om den økonomiske side af inspektionen. Men jeg vil advare imod den efter min mening fejlagtige antagelse, at de grønlandske fiskereserver er udtømmelige. Når de store og små nationer med et stigende antal skibe år efter år kæmmer de grønlandske fiskebanker med trawl, ødelægges ikke alene fiskeyngelen, men havbunden tilsvines af de utallige døde fisk, der rådner op og forpester ynglepladserne. En sådan form for fangst er rovdrift. Det er ikke rationelt fiskeri, men en kortsynet leg med fiskereserverne, som burde stoppes af internationale regler. Det er i hvert fald naivt at tro, at det ikke skader bestanden.

Decimeringen af fiskebestanden i Davisstrædet, hvor Grønlands fisk yngler, vil efterhånden decimere kyst- og fjordfiskeriet. Her er to hensyn at tage, nemlig til landets egen befolkning, der i ét og alt er afhængig af fiskeriet i sine farvande og vil være det i fremtiden, og til de nationer, der fisker uden for tremilegrænsen. De fremmede nationer har ganske vist fisket her i en årække, men det er kun en lille gruppe af landets befolkning, der er afhængig af Grønlandsfiskeriet. Nationens hele økonomi er ikke afhængig af det. Det er derfor ikke vanskeligt at se, hvilke hensyn der må veje tungest. Og ud fra denne indstilling vil landsrådet og jeg overlade til regeringen at varetage livsvigtige grønlandske interesser her.

Jeg vil også sige, at inspektionen af de grønlandske fiskefelter åbenbart trænger til en omorganisering. Et medlem af landsrådet hævdede uimodsagt under landsrådsmødet i år, at store dele af den norske fiskerflåde ved Grønland ligger i de grønlandske fjorde. Det lyder ikke så godt. Det er i hvert fald en kendsgerning, at de

fremmede fiskere leger tagfat med de grønlandske myndigheder som kat og mus, altså i omvendt orden af den, det burde være. De har efterhånden fundet ud af kystinspektionens afmagt og fisker ganske ugenert inden for tremilegrænsen, inden for øerne, ja, endog i fjordene. Mange gange har politi og kommunefoged jaget efter dem, men er fuldkommen til grin med deres langsomme motorbåde og varselskud med pistoler.

Et par hurtiggående motorbåde, der kan hamle op med fiskerfartøjerne, og en bedre organisering af inspektionen kan ophjælpe den svindende prestige. På den anden side må man jo gøre sig sine egne tanker om mangelen på kultur og respekt for internationale regler selv hos de nordiske nationers fiskere. Her gælder stadig den stærkeres ret, ikke de af regeringerne anerkendte regler. Der er ingen, der tør antaste den russiske tolvmilegrænse i Østersøen, fordi man er den svageste, men i det øjeblik man føler, at man er den stærkeste, så blæser man de internationale regler et stykke. Det er det, der er sket og stadig sker i de grønlandske farvande.

Hans Schmidt: Indledningsvis vil jeg gerne tilslutte mig de gode ønsker, der er udtalt for den højtærede statsministers helbredelse og tilbagevenden til arbejdet i regeringen og det høje ting. Det er sagt af et ærligt hjerte, selv om jeg senere hen fremkommer med en kritisk bemærkning, som dog selvfølgelig ikke angår den højtærede statsministers person.

Den højtærede statsministers redegørelse indledes med en omtale og stadfæstelse af Danmarks stilling i det internationale samarbejde, som jeg i alle henseender kan give min fulde tilslutning. Samarbejde er vor tids generalnævner på alle områder, det være sig det politiske, kulturelle, økonomiske eller folkelige, og hvor dette samarbejde endnu ikke er etableret som et middel og en vej til at overvinde eller opfylde tidens krav, sættes samarbejde i højsædet som et attråværdigt mål. Dette gælder for forhold i både stort og småt, på det statslige plan såvel som på det private plan. De mange samarbejdsorganisationer, som den vestlige verden har skabt sig, er udtryk herfor, som også andre er det på det private plan.

[Hans Schmidt.]

Som eksempler på forhold, hvor samarbejde endnu er et mål, som det er værd at stile efter, kan nævnes to af så forskellig en størrelsesorden som forholdet mellem øst og vest og forholdet mellem folkegrupper og nationale parter i Europas grænselande. I særdeleshed gælder det for de nationale parter i grænselandet Slesvig, hvor forudsættningerne herfor skulle være de bedst tænkelige.

Jeg vil hertil gerne føje som min faste overbevisning, at dette sidste samarbejde mellem Vesteuropas folkegrupper, det være sig store eller små, flertal eller mindretal, statsfolk eller statsløse folk, at dette samarbejde vil være en meget væsentlig forudsætning for, at den bærekraft i den vestlige verden opnås, som er uomgængelig nødvendig, når det altoverskyggende forhold mellem øst og vest skal løses uden magtprincippet i krafttræden.

Der er mere eller mindre svage tilløb hertil at konstatere: folkerepræsentationernes samarbejde i Europarådet henhører herunder som det kraftigste skud og ligeledes Den føderative Union af europæiske Folkegrupper som et endnu svagt skud, men til gengæld et skud med den i overført betydning næreste jordforbindelse, som er den sikreste garanti for bestandighed og voksende styrke.

Hertil kommer andre sammenslutninger af enkeltpersoner, som f. eks. Europa-bevægelsen, der alene ud fra et rent idealistisk syn virker som et incitament, en drivkraft hen imod målet. Og alle disse kræfter tilsammen må — efter min anskuelse — skabe den nødvendige bærekraft for alle de bestræbelser, som udfoldes på statsligt plan. Det er dette arbejde, jeg ser en opgave i at deltage i, og hvor der kan være en mulighed for at yde et positivt bidrag.

Ud fra dette synspunkt og ud fra, hvad der er ret og rigtigt, deler jeg den tilfredshed, som den højtærede statsminister og partiernes ordførere har givet udtryk for,

da de bemærkede, at de dansksindede sydslesvigere ved det nylig afholdte landdagsvalg atter opnåede en god repræsentation i landdagen. Det skaber balance i tingene, og denne er naturligvis en af forudsættningerne for, at en mere sindrig ordning i forholdet de nationale parter imellem end den nuværende modsætning med tiden kan opnås.

Den højtærede statsminister konstaterede, at dette resultat ikke havde været muligt, hvis det ikke ved de dansk-tyske drøftelser var blevet opnået, at 5 pct.-klausulen blev ophævet for det danske mindretals vedkommende. Og det er jo rigtigt. Men det er dog et spørgsmål, om en ophævelse af klausulen havde været mulig i landdagen, hvis jeg fra denne talerstol ikke havde plæderet for en ophævelse på den måde, som jeg gjorde det — og i øvrigt efter opfordring fra det daværende ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, den nuværende højtærede økonomiminister.

Jeg har også mærket mig de pressemeddelelser, som går ud på, at de to repræsentanter for det danske mindretal vil få tilkendt en status som udvalgsberettiget gruppe med alle deraf følgende rettigheder. Jeg har ingen grund til at tvivle om, at det forholder sig som meddelt, og jeg agter ikke at trække nogen parallel til de vilkår, jeg er undergivet. Med den struktur, det høje ting har, ville en tilsvarende ordning for mit parti forudsætte en særordning til gunst for mit parti. Men jeg savner en vis imødekommenhed fra de store partiers side over for de anliggender, jeg har at fremføre bemærkninger om. Jeg sigter her specielt til min skriftlige henvendelse af 24. september d. å. til de udvalgsberettigede partier, som jeg — på én undtagelse nær, som jeg ved at værdsætte — ikke har modtaget noget som helst svar på, end ikke en bekræftelse på modtagelsen. Det skal ikke være nogen klagesang. Jeg ønsker kun som ene mand blandt de mange at konstatere dette og tager det i øvrigt til efterretning.

Min henvendelse gjaldt de hos finans-

[Eans Schmidt.]

udvalget beroende andragender om tilkendelse af pensioner, henholdsvis genudbetaling af pensioner, til forhenværende tjenestemænd med tilknytning til det tyske mindretal, som har mistet deres rettigheder ifølge en dem overgået dom eller kendelse. I min skrivelse anfører jeg som begrundelse for en endelig ordning af disse forhold:

1) Den ændring af tjenestemandslovens bestemmelser, som blev indført med virkning fra 1. april 1954, hvorefter en straffedom for fremtiden ikke mere medfører tab af pensionsrettigheder, idet man ganske generelt ønskede at begrænse dommen til den egentlige straf uden at vanskeliggøre en senere resocialisering. Jeg fandt, det ville være rimeligt og forsvarligt at anvende denne fremgangsmåde også her, selv om ændringen formelt kun gælder for tiden efter den 1. april 1954.

2) At man ganske generelt ville kunne hævde, at der fra de dømtes side ikke foreligger forseelser i forbindelse med deres tjeneste, men at dommene derimod er blevet afsagt på grund af forhold, som må sættes i forbindelse med vedkommendes tyske sindelag og de ekstraordinære forhold, som specielt gjorde sig gældende i de sønderjyske landsdele.

3) At begivenhederne nu måtte være kommet så langt på afstand, at det skulle være muligt at nå til en bedømmelse, som muliggør en tilkendelse, henholdsvis en genudbetaling, af pensionerne.

Jeg mener, at min henvendelse er upåklagelig, såvel hvad form som indhold angår, og at den ikke var udtryk for nær så skarp en stillingtagen som den, jeg fandt i et førende hovedstadsblad af 11. september til samme sag i en artikel, som slutter med at give udtryk for håbet om, at sagen må blive fremmet i enighed. Af pressemeddelelser — som jeg må gå ud fra er rigtige — erfarer jeg også, at denne enighed ikke er opnået, og at denne sag atter er taget af bordet.

Jeg har intet kendskab til, af hvilken grund enighed ikke har kunnet opnås, men jeg beklager det dybt. Jeg beklager det for den enkeltes skyld, men ikke mindst fordi jeg synes, det er på høje tid, der sluttes fred, og at der skabes fred over den tid, som nu ligger så langt bag os; det er

på høje tid også med henblik på den prøve, den vestlige verden er sat på. Sat i forhold hertil kan problemet pension eller ikke-pension synes ubetydeligt.

Men dette er jo ikke det eneste problem. Hvorfor skulle f. eks. fangernes løsladelse trækkes ud i 3-5 år? Efter krigen og opgøret følger der andre og nye problemer, og når uforsonlighed skal være rådende i alle forhold, vil bæreevnen, som jeg talte om før, briste og alle anstrengelser for at opnå fred i de store forhold være forgæves.

Der er også et andet forhold, som jeg atter må fremføre, fordi det berører det tyske mindretals livsnerve, nemlig ungdommens fremtid i grænselandet. Det drejer sig om tilbagebetalingskravene, specielt om sådanne krav, som er blevet sikret ved hypoteker til gunst for finansministeriet, fordi beløbene, dengang kravene blev rejst, ikke kunne inddrives på anden måde, uden at de pågældende blev jaget fra hus og hjem.

Jeg har fået den forklaring, at tilbagebetalingskravene dengang var tænkt som et led i pengesaningen i lighed med engangsskatten, som da blev opkrævet. Det kan lyde plausibelt, når der ses bort fra den forskelsbehandling, der er blevet de mange små implicerede til del i forhold til de få store firmaer — et forhold, som jeg ikke skal komme nærmere ind på her.

Men disse tilbagebetalingskrav er jo i administrationens hænder blevet til noget helt andet. De er blevet et middel til, eller de har fået den virkning, at mange små virksomheders økonomi er blevet ødelagt; hvor man er veget tilbage herfor, er byrden blevet lagt på næste generation, enten denne nu overtager byrden efter faderen, eller den er ude af stand til at gøre det.

Ved forrige samlings afsluttende debat bragte jeg, meget tilbageholdende, dette forhold på tale i håb om at få det ordnet i mindelighed, og den højtærede statsminister tilsagde mig, at hvor det drejede sig om ejendommens overgang fra forældre til børn, ville man se velvilligt på sagerne.

Jeg bragte dette forhold på tale efter forudgående forhandlinger i ministeriet; disse resulterede i en skriftlig henvendelse fra min side i et konkret tilfælde, hvor det drejede sig om godtgørelse for indkvartering i en landsbykro, en godtgørelse, som delvis

[Hans Schmidt.]

krævedes tilbagebetalt, og som er sikret ved hypotek. I min henvendelse fremfører jeg følgende:

For år tilbage er disse sager ordnet på den måde, at kravene er indført rente- og afdragsfrie i de pågældende skyld- og panteprotokoller for ejendommen, dog således at de er forfaldne til betaling ved død eller ejerskifte. Jeg erkender gerne, at den i brevet af 6. maj af ministeriet foreslåede ordning ud fra ministeriets stilling og synspunkt er imødekommende, og at denne for NN, henholdsvis dennes søn, ville betyde en vis lettelse i øjeblikket, hvor ejendommen påtænkes overdraget sønnen, som nu er nået op i 38 års alderen. Lettelsen består deri:

a) at hypoteket ikke kræves indlöst fuldt ud; der kræves kun et afdrag på 1 000 kr. straks og resten i løbet af 10 år,

b) at ministeriet med forbehold erklærer sig villigt til at tage under overvejelse at lade statskassen rykke tilbage til fordel for et lån til sanering og nødvendig udvidelse af ejendommens bygninger.

Til punkt a) vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger, idet jeg beder om, at man har for øje, at det ikke drejer sig om salg i den frie handel, men om et generationsskifte på ejendommen. Den omstændighed, at sønnen skal forrente beløbet med 5 pct., vil betyde, at han skal udrede ca. 1 270 kr. mere i den forestående 10-årige periode, end tilfældet ville være, hvis faderen beholdt ejendommen; og forudsat at faderen lever de 10 år endnu, sparer han dem ved ikke at blive ejer af den. Men overtagelsen trækkes yderligere ud — han er allerede 38 år — og ved faderens død vil det, som faderen ikke har kunnet indløse, læsses over på sønnen. Denne vil år for år blive tappet for 500 kr., som han efter alle solemærker at dømme vil få svært ved at udrede, og det vil virke som en mindelse om, hvorvidt kravet i det hele taget har været betimeligt.

I tilslutning til dette sidste vil jeg gerne endnu føje, at også den omstændighed, at sønnen ved optagelse af nye og påkrævede lån som omtalt under punkt b) skal henvende sig til ministeriet for at få sine anliggender vurderet og bedømt, ikke er heldig. Det er ikke godt for sønnen selv, men

det er heller ikke heldigt ud fra et politisk synspunkt, når henses til de mål, jeg har sat mig, et positivt forhold til den danske stat, og som jeg går ud fra er ministeriet bekendt.

Sådanne forhold — og her tager jeg sagen X, som ligger på samme linje, og hvor den eneste forskel er, at den pågældende og sønnen er små stræbsomme håndværkere, med ind i billedet — sådanne forhold vil holde liv i dette kapitel af efterkrigshistorien endnu i hele 10 år, et kapitel, som jeg nu i flere år har arbejdet på at få afviklet ved at tage hensyn til begge parter, idet jeg efterhånden nok har kunnet se, at det ikke for staten har været så ligetil at slå en streg over det hele.

Min henvendelse og mit forslag, som jeg beder ministeriet tage under overvejelse, går derfor ud på ved et i det enkelte tilfælde efter forholdene afstemt beløb at meddele saldokvittering, så disse sager kommer ud af verden. Jeg ser godt, at der efter de af ministeriet anlagte synspunkter er dækning for hele beløbet ved eventuelt salg til tredjemand, men efter det synspunkt, som jeg mener måtte være gældende ved overgang fra fader til søn, er der ikke dækning, når sønnen skal have en chance for at klare sig fremover eller have mulighed for at overtage faderens bedrift. Jeg håber på forståelse for dette mit syn på disse forhold og beder om velvillig overvejelse.

Så vidt min henvendelse af 21. maj 1958, som altså var grundlag for den pågældende del af min tale her i tinget den 3. juni, hvorefter den højtærede statsminister tilføjede en velvillig behandling af disse sager.

Med datering den 10. juni modtog jeg imidlertid en skrivelse fra ministeriet, hvori det hedder i henhold til min henvendelse af 21. maj:

„De har herved henstillet, at der i dette og andre lignende tilfælde — hvoraf De nævner smedemester Xs sag — hvor det drejer sig om generationsskifte ved en ejendoms overgang fra fader til søn, må blive truffet en saldoordning, hvorved pantebrevet, uanset det erkendes, at der vil være fuld dækning for pantebrevet ved salg af ejendommen til tredjemand, kvitteres mod betaling af et efter forholdene i hvert enkelt tilfælde fastsat mindre beløb.

[Hans Schmidt.]

Til støtte herfor har De henvist til de forøgede vanskeligheder for sønnen ved at skulle tilsvare faderens fulde tilbagebetalingskyld og til, at De ville finde det politisk ønskeligt, om efterkrigstidens tilbagebetalingsager snarest muligt blev endeligt afviklet.

I denne anledning skal man i henhold til finansministerens resolution meddele, at man af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne ikke kan indgå på, at tilbagebetalingskrav, der må anses for fuldt pantsikrede, afgøres med en mindre indbetaling for derigennem at lette generationsskifte.

Man må derfor, for så vidt angår gæstgiver NN, henholde sig til finansministeriets skrivelse af 6. maj, medens man for smedemester Xs vedkommende må forbeholde sig sin stilling, indtil der i forbindelse med ejerskifte fremkommer et andragende om eventuel gældsovertagelse.“

Så vidt finansministeriets skrivelse. Man vil forstå, at denne besked mildest talt var utilfredsstillende. Jeg kunne heri ikke se nogen velvillig behandling. I denne skrivelse hæfter ministeriet sig ved, at jeg har erkendt, at der er gældsdekning ved salg til tredjemand, men der gås hen over min påstand, at der ikke er dekning ved overgang fra fader til søn. Ministeriet fastholder, at man af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne ikke kan indgå på den af mig foreslåede mindelige ordning. Jeg er ikke bekendt med, af hvilken art disse principielle grunde er, men jeg er bekendt med, at konsekvensen af disse principielle grunde er den, at vor ungdom i disse tilfælde er i fare for at drives fra sin fædrearnv eller afskæres fra at overtage denne, og denne konsekvens er under alle omstændigheder uacceptabel for os. For at gøre endnu et forsøg rejste jeg kort før høst atter til København og opsøgte den pågældende kontraserende embedsmand. Resultatet var en afvisning, og på min anmodning om en samtale med departementschefen eller ministeren fik jeg det svar, at det ikke ville ændre noget ved sagen. Dermed så jeg forhandlingens vej lukket, og derfor fremlægger jeg sagen her.

Jeg er nødsaget også til at nævne den seneste fremgangsmåde vedrørende konfiskationssagerne efter lov nr. 132 af 30. marts 1946 om konfiskation af tysk og japansk ejendom.

Så sent som den 11. oktober har jeg af handelsministeriet fået meddelelse om afslag på et andragende om fritagelse for konfiskation. Det drejer sig om en enlig frue, bosiddende i Konstanz, som i mellemkrigstiden havde arvet to huse i en sønderjysk købstad efter sin far. Hun er nu i sin vænskeligste alder ribbet for sin formue.

Den 28. maj er der meddelt endeligt afslag i et andet tilfælde. Det drejer sig om en ældre frue fra Flensborg. Hun ejede en villa ved Flensborg Fjord, som er opført omkring 1914, altså 6 år før grænsen blev draget ved Flensborgs porte. Villaen blev konfiskeret og solgt til trods for følgende personlige skudsmål af NN:

„Jeg har i adskillige år kendt fru M, som er hjemmehørende i Flensborg, og som plejede at opholde sig om sommeren i sin villa i Y. Efter mit kendskab til hende var det efter min og andres mening ganske urimeligt, at hun skulle rammes af konfiskationsloven, idet hun må siges at være absolut fri for danskfjendtlige eller nazistiske tendenser og må anses for at være fuldkommen neutral i national henseende. Hendes interesser er af udpræget åndelig og religiøs art, og hun er et meget aktivt medlem af Antroposofisk Selskab, som er et universelt broderskab med udelukkende ideelle formål, og som i øvrigt blev forfulgt af det nazistiske styre i Tyskland, der brændte selskabets skrifter og biblioteker. Fruen blev da også slettet af justitsministeriets liste over uønskede personer.“

Så vidt skudsmålet. Den pågældende ejendom blev imidlertid tilskødet et andels-selskab på egnen til langt under den pris, andre havde budt, og oven i købet et andels-selskab, som agtede at anvende ejendommen til kirkelige formål som en slags menighedshus. Er denne handle måde fra andels-selskabets side udtryk for grænselandets sjæl i nutiden, da er denne sjæl syg, og statens handle måde kan under ingen omstændigheder forsvares.

Og et sidste eksempel. En forretningsmand i en sønderjysk købstad giftede sig

[Hans Schmidt.]

ind i en familie dér og overtog i året 1920 forretningen efter svigerfaderen, som er rundet af en god dansk slægt på min hjemø. Han manglede en uge af det forekrevne tidsrum for i 1920 automatisk at erhverve dansk statsborgerskab, og alle andragender herom blev afslået. Også hans formue blev konfiskeret, og en kamp gennem 12 år for at opnå dispensation har været forgæves. Den 24. april blev konfiskationen fuldbyrdet til trods for, at der ikke kan herske tvivl om hans loyalitet. Ikke blot hans forretning, men også hans livsforsikring og hans omfattende frimærkesamling er nu endeligt konfiskeret.

Jeg må konstatere nej og afslag over hele linjen, og jeg spørger den høje regering, jeg spørger det høje ting, jeg spørger grænse-landets befolkning: hvad skal det betyde?

Formanden: For en ordens skyld gør jeg opmærksom på, at ministerielle skrivelser ikke kan citeres uden tilladelse.

Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 23. oktober, kl. 10 med følgende dagsorden:

Fortsættelse af forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingsårets åbning.

Mødet hævet kl. 17⁵⁰.

7. møde.

Torsdag den 23. oktober kl. 10.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingsårets åbning.

(Redegørelsen findes i tidenden sp. 5, foregående forhandling sp. 133 og 198).

Forhandlingen genoptoges.

Finansministeren (Kampmann): Må jeg til indledning hilse fra statsministeren, der havde hørt de gode ønsker, der i går her fra talerstolen er udtalt om en snarlig helbredelse, ønsker, som vi alle deler. Statsministeren var meget glad herfor og har bedt mig takke alle.

Inden jeg går over til at omtale nogle af de problemer, som blev fremført af de ærede ordførere i går, synes jeg, der er grund til at takke for den gode — jeg kan måske næsten sige loyale — tone, som prægede gårsdagens forhandlinger. Ingen regering kan undgå kritik, og det er en oppositions pligt at fremføre den. Netop på denne baggrund forekommer det mig, at regeringen kan være tilfreds med det hidtidige forløb af åbningsdebatten.

Det kunne mærkes, at vi havde fået valget i 1957 på afstand. Oppositionen er begyndt at vænne sig til, at vi nu har fået en flertalsregering, og fortrydelsen herover blev ikke lagt så åbent for dagen som sidste år. Ganske vist håber man øjensynlig stadig inden for oppositionen på uenighed i regeringen. Det ærede medlem hr. Erik Eriksen anvendte endog et så stort ord som „strid“ inden for regeringen om forskellige spørgsmål. Nu er det vel naturligt for en venstre- viking at tænke på våbengny og kamp, selv om det ærede medlem ret beset vel ikke hører til de mest kampglade blandt vikingerne. Til det ærede medlems fortrøstning kan jeg da også oplyse, at vi inden for regeringen hidtil i al stilfærdighed har talt os til rette om de problemer, med hensyn til hvilke der helt selvfølgelig har hersket forskellige synspunkter. Resultaterne holder vi ikke for os selv. De fremgår af den politik, regeringen fører, og de forslag, som fremsættes her i tinget.

Der blev ikke af de ærede ordførere fremsat mange udenrigspolitiske bemærkninger. Måske skyldes det en hensyntagen til det forhold, at såvel statsministeren som udenrigsministeren desværre er forhindret i at deltage i denne debat. Måske kan det også udlægges derhen, at der i alle hovedtræk er en almindelig tilslutning til regeringens udenrigspolitiske linje. Jeg ser i denne forbindelse naturligvis væk fra det ærede medlem hr. Fuglsang.

De ærede ordførere hr. Erik Eriksen og hr. Poul Møller omtalte begge i deres ind-